

TIZENKÉT ELBESZÉLÉS

**IRTA
SCHANZ FRIDA**

**FORDITOTTA
GYŐRY ILONA**

**BUDAPEST,
LAUFFER VILMOS KIADÁSA**

A mű elektronikus változatára a Nevezd meg! - Így add tovább! 4.0 Nemzetközi (CC BY-SA 4.0) Creative Commons licenc feltételei érvényesek. További információk: <http://creativecommons.org/licenses/by-sa/4.0/deed.hu>

Elektronikus változat:
Budapest: Magyar Elektronikus Könyvtárért Egyesület, 2018
Készítette az Országos Széchényi Könyvtár E-könyvtári Szolgáltatások Osztálya
ISBN 978-963-417-280-2 (online)
MEK-17756

TARTALOM

A hangverseny.

Iza és Riza.

A hattyu.

A nyulacska

A csákó.

Hamupipőke.

Csak állat!

A fenyőfa.

Péterke.

Lottika.

Rege a karácsony angyaláról.

Téli mulatság.

A hangverseny.

Ismerek egy híres hegedűművészt, kinek nagy tehetségét annyira bámulják, hogy talán el sem hinné róla senki, milyen rakoncátlan, vásott fiú volt a művész kis korában.

A víg, pajkos Ernő és kis huga, Malvin egy szegény özvegy asszony gyermekei voltak, ki minden örömét bennük lelte fel.

A leányka meg is érdekelte édes anyja nagy szeretetét, mert csakugyan ritkította párját a jószágban. Szelid arcza - melynek színe a legszebb rózsáéra emlékeztetett, - hű tükre volt a leányka gyengéd lelkének. Malvin még ugyyszólván gyermek volt, de azért már mindenben segítségére tudott lenni anyjának. Ha kellett, elment tejért, zsemléért, sőt húst is hozott ebédre; napközben pedig felvarrta ügyesen a gombokat és kötőszalagokat a fehérneműekre, melyeket anyja reggeltől estig varrt berregő gépén az üzletek számára.

Ernő ellenben nem hogy segítségére lett volna anyjának, ellenkezőleg lépten-nyomon tudott valami bajt, vagy alkalmatlanságot okozni. Anyjának egy rendőrtiszt éberségével kellett felügyelnie arra, hogy Ernő megírja és megtanulja feladványait, mielőtt vásott pajtásaival elmenne hazulról, hogy elbarangoljon Isten tudja, hova. Ha az olló egyszer eltűnt, akkor bizonyosan Ernő volt az, a ki elcsente, s ilyenkor bizonyosra lehetett venni, hogy az olló ott lóg két konyhaszék között egy czérnaszálla akasztva, mert Ernő harangozni szeretett vele. Ha pedig elküldték valamiért, akkor anyja mérget vehetett rá, hogy Ernő a felét is elfelejti s azonkívül gyakran olyan csodálatos kalandjai voltak utközben, hogy egyáltalán vissza sem jött, csak későn este.

A szegény anya nagyon sokat busult miatta, mert látta, hogy fián az intés, a dorgálás cseppet sem fog. Anyja figyelmeztetéseit egyik fülén beeresztette, a másikon ki s néhány perc múlva csak olyan vigan fütyörészett, mintha a világon semmi sem történt volna.

„Istenem” sóhajta egyszer a szegény anya, „csak már gondolkoznék a felől, milyen pályára lép; talán akkor még megváltoznék.” Elhatározta, hogy beszél szomszédjával, a könyvkötővel s megkéri, venné he Ernőt az üzletbe, hol talán megtanul egy helyben ülni. Igen ám, csak hogy a csendes, homályos szobában Ernőnek bizony semmi sem tetszett, kivéve az öreg mester tanulékony seregélyét, melyet Ernő mindenféle nótára tanított. Hazatérve mindössze azt jegyezte meg új mesterségéről, hogy a csiriznek igen kellemetlen szaga van és hogy ő bizony a világért sem lesz könyvkötő.

Nemsokára azonban mégis megtalálta Ernő azt a hivatást, melynek következtében a pajkos fiú egészen megváltozott.

Ernő anyja bebutorozta a kis lakás legtágasabb szobáját azon butorokkal, melyek még a jobb időkben a nappali szobában álltak s így aztán bérbe adta egy fiatal orvosnak, kit azonban most egy más városba helyeztek át. A lakást hirdető sárga czédulát azonnal kifüggesztették az ajtóra s néhány nap múlva egy hallgatag öreg úr kereste fel az özvegyet azon szándékkal, hogy szeretné bérbe venni a szobát. Csakhamar megegyeztek s az öreg úr másnap beköltözött. Midőn málháját behordták, Ernő bámulva nézte azt a különös alakú, óriási fatokot, melyet két ember cipelt fel a lépcsőn. Már első este csodálatos, mély, lassu hangok hallatszottak át az öreg úr szobájából, ki egészen egyedül, minden segítség nélkül rendezte el szobáját s rakta el holmiját a szekrényekbe és fiókokba. Ernő, épen teljes erejéből fujta a forró ételt, hogy mielőbb visszamehessen pajtásaihoz, kik Ernő indítványára rablósat játszott az utcán. De a mint e hangokat meghallotta, egyszerre csak letette kanálát s lélekzetét visszafojtva figyelt, miközben vidám, élénk arcza egészen áhítatos kifejezést öltött.

Anyja és kis huga szintén élvezettel hallgatták a halk, édes hangokat s midőn az öreg úr bevégezte játékát, az anya megmagyarázta gyermekeinek, hogy a hangszer, melyen a művész e gyönyörű dalokat játsza, az ugynevezett gordonka vagyis egy nagyobb fajta hegedű. Másnap reggel Ernő még nagyon jól emlékezett a három zenedarab főbb dallamaira s tiszta, csengő hangján egész nap azt énekelte anyja és Malvin előtt.

E naptól kezdve Ernő egészen megváltozott. Az volt minden kívánsága, hogy bár csak megismerkedhetnék az öreg úrral, bárcsak szabad bejárása lenne hozzá, hogy kedvére gyönyörködhessek a szép zenében. Az anya titkon örömmel vette észre, hogy az ő szeleburdi fiából, - ki előbb napestig az utcán csatangolt - most egyszerre milyen jó otthonülő lett. Ernő most minden ürügyet felhasznált arra, hogy a szobában maradjon, mert így alkalmat nyílt a művész játékát hallani s titokban nem mondott le azon reményről, hogy egyszer még talán beszédbe is eredhet az öreg úrral. Csakhogy ez nem igen mutatkozott hajlandónak a beszélgetésre. Ha találkozott szomszédaival, jó napot kívánt nekik, de ez volt az egész. Általában rendkívül csendes, komoly, szóval embernek mutatkozott, sőt majdnem szomorúnak. Délelőttönként könyvei közé temetkezett; délután pedig íróasztala mellett ült; látogatóba nem jött hozzá senki, de ő sem ment sehova, csak korán reggel a város végére sétálni és délben a vendéglőbe. Ilyenkor Ernő többször találkozott az utcán, vagy a lépcsőn az öreg úrral, kit nagy tisztelettel köszöntött s ki mindannyiszor megállt egy pillanatra s bele tekintett a fiu hamis barna szemébe, mely néma, szent tisztelettel függött a művész halvány, barázdás arcán. Hogy a fiut megszólítsa, az soha sem jutott eszébe az öreg úrnak, kit csaknem ridegnek és szívtelennek tarthatta volna az, a ki nem hallotta esténként hangszerének édes, szívhezszóló hangját. E hangszer minden este sok élvezetet és gyönyörűséget szerzett az öreg úr szomszédainak, de legkivált Ernőnek, kinek most már egész sereg dallam zsongott a fejében.

Csak szombat este volt minden csendes az öreg úr szobájában, mert ez fontos nap volt mind reá, mind hangszerére nézve. Ilyenkor a művész mindég eltávozott hazulról, még pedig ünneplő ruhájába öltözve. Felvette barna kabátját s felkötötte setétkék nyakkendőjét, melyben egy gyémánttal kirakott mellű tündökölt. Akkor aztán estefelé útra kelt az öreg úr s csodálatos, de a gordonka is mindannyiszor vele ment. Persze, nem a saját lábán, feszesen lépkedve, mint gazdája, hanem tokba zárva, egy szolga hátára téve, ki minden szombaton eljött az öreg úrért egészen pontosan, mindég egy és ugyanazon órában. Ez a szolga volt az, kitől az özvegy egy este megtudott annyit, hogy az öreg úr azért megy el minden szombat este, mert ilyenkor egy „négyes”-ben vesz részt két barátjával, kik közül az egyik hegedűl, a másik fuvalázik, míg az öreg tanácsos, kinek házában vannak, zongorán kíséri őket.

E „négyes” alatt Ernő valami leirhatatlan szépet képzelt s elgondolta, hogy az öreg zenész bizonyosan nagyon örül már ez estékre, melyek Ernő számára meg ellenkezőleg a hét legszomorúbb estéjét képezték. A fiu már annyira megszerette e szép zenét, hogy nagyon nehezére esett, mikor ezt nélkülöznie kellett. Ilyenkor aztán vagy ott ült egész este búsan a sarokban, vagy visszatért előbbi szilaj mulatságához s lármázva, énekelve kóborolt pajtásaival a külvárosi kertek sövényei mellett.

Egy szép nyári délután így sóhajtott fel Ernő, mikor az utolsó vonást írta meg feladványán: „Ma van megint az a szomorú szombat!”

Midőn anyja ezt hallotta, elmosolyodott s aztán így szólt: „Mit tudjátok ti azt, gyermekek, hogy mi a szomorúság! Ha én beszélek így, az egészen más! Ma már igazán bekopogtat hozzánk a szükség. A kereskedő szolgájának ma kellett volna eljönnie a fehérneműekért s egyszersmind elhozni a pénzt, de ime esteledik s még mindég nincs itt. Pedig oly nehezen várom a pénzt. Ha tudnám, hogy vigyázni fogsz Malvinra, akkor magam vinném el a munkát!”

Ernő erre addig biztatta anyját s addig erősítette neki, hogy megbízhatik benne, míg ez végre csakugyan útnak indult. Hogy egészen nyugodt volt-e, azt nem tudom, de hát végre szükség törvényt ront.

Azonban alig lehetett száz lépésnyire, mikor otthon valami nagy dolog történt. A mint a két gyermek benn ült a szobában, egyszerre csak valaki halkan kopogott az ajtón, s a másik perczen az öreg úr lépett be, teljes díszben; még a gyémántos tű is ott csillogott nyak-kendőjén. A mint belépett, először is azt kérdezte a fiutól, itthon van-e anyja s mikor Ernő azt mondta, hogy elment, akkor az öreg úr néhány pillanatig vizsgálódó, szigorú szemmel tekintett Ernő arcára s így szólalt meg:

„Nos fiu, bizhatnék-e reád valamit? El tudnád-e végezni azt, a mit mondok?”

Ernőnek e szóra minden vére arcába tódult az öröm és izgatottság miatt s hévvel erősítette, hogy akár egész délután is itthon marad, ha a művész úgy parancsolja s igyekezni fog mindent jól elvégezni.

„Nem lesz valami nagy dolog” mondá az öreg úr „mindössze arra kérlek, hogy ha a szolgál - a ki hangszeremért szokott jönni - becsenget, akkor nyisd ki neki az ajtót, s mondd meg, hogy ma nem szükséges gordonkát elvinnie, mert ma egy másikon játszom. Hogy azonban fáradsága ne legyen hiába, azt akarom, hogy kapja meg a szokott harmincz krajczárt csakugy, mintha elvitte volna a hangszert. A pénzt belecsomagoltam egy papirba, tehát csak ezt a kis csomagot kell neki átadnod.”

Ernő a legnyájasabb arcczal biztosította az öreg urat, hogy mindent megértett. Lehet, hogy a fiú ragyogó barna szemének lelkesült tekintete tetszett meg az öreg urnak, mert újból megállt s figyelemmel szemlélve a nyájas, nyílttekintetű gyermekarcot, egyszerre csak így szólalt meg félgy nyers, félig barátságos hangján:

„Mondd csak, ficzkó, te vagy az, a ki egész nap az én dalaimat füttyölöd és énekeled?” Ernő zavartan hajtá le fejét e szókra.

„Nos, ez még nem a legnagyobb vétek”, szólalt meg most az öreg úr, mialatt finom fehér kezével megfogta a fiú állát, hogy lehajtott fejét felemelje. „Csak arra vigyázz, hogy ennél nagyobb hibát soha ne kövess el! Soha! Érted?”

E különös figyelmeztetés után sarkon fordult s elhagyta a szobát, de az ajtónál Malvin barna fürtös fejét is megsimogatta. A gyermekek azután hallották, mikor szobájában levette a fogasról kalapját és felöltőjét s aztán eltávozott lassu léptekkel.

A fiúnak úgy tetszett, mintha valami nagy ajándékot kapott volna, annyira megörült annak, hogy végre beszélhetett a művészszel. Egyideig ott ült az ablaknál s onnan nézte a míg csak láthatta az öreg urat, ki lassan, komolyan haladt a hosszú utcán végig. Mikor aztán nem látta többé, akkor eszébe jutott, hogy az öreg úr szobájában levő erkélyről sokkal messzebbre el lehet látni s erre minden további gondolkozás nélkül kézen fogta Malvint s beszaladt vele a másik szobába.

De alig lépett be Ernő, azonnal megfélekedezett arról, hogy ő tulajdonképp azért jött ide, mert az öreg úr után akart nézni. Most ugyanis oly valamit pillantott meg, mely azonnal lekötötte minden figyelmét s e perczen a fiú egyszerre meglapátá lépteit s lábujjhegyen ment tovább. A gordonka ugyanis ott állt tok nélkül a falhoz támasztva. Tehát ez volt az a zengő éneklő jószág, melynek hangja minden este áthatolt a szomszéd szobába. Mellette, a széken ott feküdt a vonó is. A mint ezt Ernő meglátta, odalépett s ugyszólván azt sem tudva, mit cselekszik, megfogta a vonót s félénk, remegő kézzel végig húzta a húrokon. Ernő nem tudta letenni kezéből a vonót s majd lenn, majd fenn érintette meg vele a húrokat, örömmel hallgatva minden újabb hangot.

„Istenem, Ernő, ha az öreg úr haza talál jönni!” mondá Malvin, ki egészen megrémülve nézte bátyja vakmerőségét.

„A felől nyugodt lehetsz, hogy egyhamar nem jön haza”, mondá Ernő, de e pillanatban összerezsent, mint a tetten ért bűnös, mert az előszobában megszólalt a csengetyű.

„A szolga lesz” gondolá Ernő a mint az első ijedelemnek vége volt s ezzel futott az ajtót kinyitni, de ime, nem a szolga állott a küszöbön, hanem egész csapat gyermek, kik a szomszédból jöttek át, mert a doktorék kis leánya, Róza épen babakeresztelőt tartott a kertben. A gyermekek most egyszerre mindnyájan elkezdtek beszélni, hogy mielőbb értésére adhassák Ernőnek és Malvinnak, milyen nagy dolog van készülöben. Róza egy gyönyörű babát kapott mamájától, ki most megigérte, hogy mindnyájuknak csokoládót főz uzsonnára, hadd legyen a keresztelői lakoma egészen ünnepélyes. Már mind együtt voltak a kertben, de akkor észre vették, hogy Ernő és Malvin még hiányoznak a társaságból s azért mindjárt át is jöttek, hogy meghívják őket. „Jertek hamar, hamar!” kiáltá a vidám Róza. „Te leszel a pap, Ernő s te keresztelheted meg a babámat.”

Képzeltetni, milyen nehezére esett Ernőnek, mikor e szíves meghívást vissza kellett utasítania; de hiába, nem mehetett el, míg a reábizott dolgot el nem végezte. Rögtön el is mondta kis pajtásainak félig szomorúan, félig fontoskodva, hogy milyen nagy végzendője van.

„Ah!” kiáltá erre az egyik fiu „hát hegedű van abban a nagyládában, melyet minden szombaton elvisz innen egy ember?”

„Ugyan mutasd meg!”

„Igen, igen, mutasd meg”, kiálták mindnyájan.

Ernő nem volt elég erős s engedett pajtásai kívánságának. A gyermekek most zajongva ugrottak a máskor oly csendes szoba fehérre súrolt padlóján s körülállva a hangszert, vakmerően kezdték a húrokon a vonót ide-oda rángatni.

„Hegedűlj, Feri, hegedűlj!” kiáltá egy kis leány, „én meg majd csengetek ezzel a csengővel, ni!”

„Ernő pedig majd elhozza dobját és trombitáját s akkor aztán mi is csinálunk hangversenyt”, mondá egy nagyobb fiu s mielőtt Ernő megakadályozhatta volna, pajtása már hozta is a mondott két játékszer a mellékszobából. Most aztán mindegyik azt akarta, hogy neki is legyen egy hangszere s ekkor Rózának az a gondolata támadt, hogy be kellene hozni a konyhából a rézüstöt, fazékfedőt és tölcsejt s ezeket kellene aztán dob és trombita gyanánt használni.

Ernő először kétségbeesve nézte ez őrült játékot s mikor a lárma és a hangzavar már tűrhetlenné vált, a fiu így kiáltott fel majdnem magánkívül: „De az Istenért, ha már minden áron játszani akartok, akkor legalább tartsátok meg a taktust. Hisz így meg kell itt bolondulni!”

E szókkal felugrott a székre s a mily hangosan csak tudta, elkezdte füttyülni azt az indulót, melyet már többször hallott az öreg művésztől. Közbe a dobverővel ütötte a taktust s a szép dallam oly tisztán csengett, hogy a többi gyermekek egész gyönyörűséggel hallgatták a kis karmestert s csak akkor szólaltatták meg hangszerüket, mikor Ernő jelt adott nekik a dobverővel.

Igy mindég tűrhetőbbé vált a zene s midőn végre Ernő harsogó trombita hanggal bevégezte a hangversenyt, egészen megérdemlett jutalomnak tetszett az, hogy a többi gyermekek valóságos tapsviharba törtek ki.

„Bravo!” szólalt meg e perczen egy mély hang s ime - a művész állott az ajtóban. Oly váratlanul, oly zajtalanul jelent meg, mintha csak a föld alól emelkedett volna fel. E látványra a rézüst, a csípővas és a tölcsér mind kihullott a tetten ért bűnösök kezéből s ill a berek! a másik perczen a gyermekek már mind túl voltak árkon-bokron.

Malvin is halálsápadtan osont ki, hogy becsukja az előszoba ajtaját az elillant pajtások után.

Ernő azonban ott maradt állva a művész előtt halványan, lehajtott fővel. El volt készülve a dorgálásra, szemrehányásra, sőt a büntetésre is s elhatározta, hogy mindennek aláveti magát egy panasz szó nélkül. De mikor az öreg úr csak némán nézett a fiura, akkor Ernő úgy érezte, hogy ez kínosabb minden büntetésnél. Nem is tudta e hallgatást sokáig kiállni, hanem felfemelte fejét s nyiltan, bátran szemébe nézve az öreg úrnak, elmondta, hogyan történt az egész dolog s töredelmesen bocsánatot kért tőle.

Csodálkozva, de egyszersmind örömmel vette észre, hogy elbeszélése alatt az öreg úr arcza mind nyájasabb és derültebb lett. A művésznak ugyanis roppantul tetszett az, mikor Ernő elmondta, hogy ő csak azért játszott velük, mert nem bírta hallgatni, micsoda süketítő zenebonát csináltak.

Mikor Ernő elvégezte, az öreg úr így szólalt meg: „Jó, jó; - hanem azért minden büntetés nélkül még sem menekülsz! Ha most vissza nem térek egy itt feledett hangjegyéért, akkor bizonyos, hogy elrontjátok gordonkámat. Ezért az lesz a büntetésed, hogy mindennap - mondjuk délután öttől hatig - szobámban kell töltened egy órát! Nos; nem ijedsz meg?”

Ernőnek bizony eszeágában sem volt megijedni, sőt arcza csak úgy ragyogott az örömtől, mikor arra gondolt, hogy ezentúl mindennap szabad lesz estefelé egy órát itt töltenie a művésznél. Így még azt is remélhette, hogy sikerül ellesni művészetének titkát. „Oh ha ez csakugyan így lehetne”, gondolá Ernő, ki végtelen hálát érzett az öreg úr iránt!

Azt hiszem, nem nehéz eltalálni, hogy a művész csak azért hívta be a fiut mindennap, hogy alapos oktatást adhasson neki a zenében.

Ernőnél szorgalmasabb, törekvőbb tanulót képzelni sem lehetett. Most már megtalálta azt a pályát, melyen haladnia kell s e naptól kezdve egész lénye tökéletesen átalakult. Képzeltetni, mily hálás volt az özvegy is a nemesszívü öreg úr iránt.

Csak az a kár, hogy az agg mesternek meg kellett hálnia, mielőtt megérhette volna azt, hogy növendékéből hirneves művész vált.

Iza és Riza.

Iza és Riza ikertestvérek voltak. Mikor kis korukban kivittek őket az arannyal diszített kék függönyös gyermekkocsiban a sétatérre, nem volt, a ki meg ne állt volna, hogy megnézzék a két szép gyermeket, kik a csalódásig hasonlítottak egymáshoz. Mindkettőnek egyforma rózsás arcza, piros kis szája s nefelejtskék szeme volt s még aranszőke hajuk is egészen egyformán göndörült homlokukra.

A szülők persze sokat nevettek azon, hogy az idegenek sehogyan sem tudták a gyermekeket megkülönböztetni. A szülői szeretet azonban sokkal élesebben lát s így mind a papa, mind a mama nagyon jól megismerte, hogy melyik Iza és melyik Riza, mert valami kis különbség mégis volt a két gyermek arczkifejezésében. Iza arcza kissé komolyabb, Rizáé valamivel vidámabb volt. Csakhogy idegen ember szeme bizony sohasem fedezte fel ezt a különbséget s így mindenki - még a cseléd is - folyton összecserélte a két gyermeket. Egészen addig, míg csak az iskolába nem kezdtek járni, a kis leányokat mamájuk mindig egészen egyformán öltöztette, még pedig rendesen világoskékbe, mert szőke hajukhoz ez állott legjobban. De alig voltak néhányszor az iskolában, s tanítónőjük - egy nyájas fiatal leány - kénytelen volt a mamájukat arra kérni: tegyen valami különbséget a két gyermek ruházatában, mert különben lehetetlen megismerni, hogy melyik Iza és melyik Riza. Az órák alatt még csak meg lehet valahogy jegyezni, mert akkor tudja róluk, melyik hol ül, de a szünetben örökös tévedések vannak.

Édesanyjuk nevetett a panaszon, melyet a tanítónő is nevetve adott elő s e naptól kezdve, mindig tett a kis ikrek ruházatában valami megkülönböztetést. Például Iza nyakán mindig egy sor korallgyöngy volt, Riza pedig egy arany kereszteskét viselt fekete bársony szalagon.

Igy aztán csak ment a dolog addig, míg az alsóbb osztályokba jártak, de később aztán már nem sokat használtak e jelek, mert a gyermekeket ismerős tanítónőjük helyett most már új tanárok tanították s ezek nem tudták mind megjegyezni a különböző kötényeket és nyakláncokat. Arczra pedig most is csak olyan egyforma volt a két leányka mint előbb, úgy hogy a furcsábbnál furcsább tévedések most is napirenden voltak.

Egyszer Iza nagyon a szívére vette, hogy az egyik tanár az egész osztály előtt megdorgálta figyelmetlenségeért, mikor pedig az egész óra alatt feszült figyelemmel hallgatta az előadást s Riza volt az, a kinek máshol járt az esze. Máskor pedig vallástanáruk - kit az egész osztály nagyon szeretett - szemrehányást tett Rizának, hogy nem adta át atyjának a reá bízott üzenetet. Riza erősítette, hogy ő semmit sem tud erről az üzenetről s csakugyan, Iza sirva vallotta be, hogy a tanár úr őt bízta meg s ő volt a feledékeny.

„Az igaz, hogy lehetetlen benneteket megkülönböztetni!” mondá a tanár úr s nevetve tette hozzá: „Ugyan, kérjétek meg kedves anyákat, hogy **Izát** ezentúl mindig ibolyaszinbe, **Rizát** pedig rózsapirosba öltöztesse! Így legalább megjegyezhetjük a kezdőbetűkről!”

Édes anyjuknak persze nem igen volt kedve leánykáit ily feltűnő módon különböztetni meg, de mivel az iskolából folyton érkeztek a panaszok, végre is kellett valamit tenni s ekkor a mamának egy szerencsés gondolata támadt.

A két gyermeknek már kis korukban is dús szőke haja volt s mikor nagyobbak lettek a fürtös haját már be kellett fonni, de persze, még hajfonataik is egészen egyformák voltak mind hosszúságra, mind színre nézve.

Bizonyosan nincs olyan leányka, ki ne lenne egy kicsit büszke arra, ha szép hosszú haja van. Iza és Riza sem voltak e tekintetben kivételek s bizony mindég örültek, ha valaki mellettük elmenve megsimogatta s megdicsérte dús szőke hajukat.

De a gondos fésülés-kefélés reggelenként annyi időt vett igénybe, hogy a mamának már többször eszébe jutott, nem lenne-e jó a hosszú haját levágni? Hiszen ha aztán később, tizenkét éves korától fogva megint megnövesztik valakinek a haját, azért még mindég elég hosszú haja lesz nagy korára s aztán meg a rövidre nyírt fürtös haj is nagyon csinos viselet.

Csakhogy a leánykák addig kérték a mamát, míg végre megkegyelmezett hajfonataiknak s így még egyideig mindketten egyformán voltak fésülve, de akkor az jutott a mamának eszébe, hogy legalább egyiknek mégis le kellene a haját vágni, mert így mindjárt megvolna az ismertető jel is.

Mikor e tervet közölte a két gyermekkel, mindkettő sírva fakadt, mert hiába, nagyon sajnálták szép hosszú hajukat s egyikük sem akarta, hogy olyan haja legyen, mint egy fiúnak. Csakhogy a nyájas, áldott jószívű mama komoly és határozott is tudott lenni, ha a dolog úgy kívánta.

„Ha egyitek sem képes magát rászánni, akkor nem soká kérdegetlek benneteket!” mondá. „Ime, itt van két kis papírszelet. A melyitek a hosszubbat húzza, annak megmarad a haja, a melyiknek pedig a rövidebb jut, azét levágjuk.”

A két gyermek most kíváncsian fogott a sorshuzáshoz s remény és félelem között ingadozva húztak egy-egy czédulát a mama újjai közül.

Mikor megtörtént, látták, hogy a rövidebbik Rizának jutott. Riza sírva fakadt, de Iza is oly szomorú volt, mintha a maga kárán búsulna. Megfogta testvére arany színű hajfonatát s egészen elkeseredett, mikor arra gondolt, hogy ez a gyönyörű haj le fog hullani az olló alatt. Végre így kiáltott fel: „Inkább az enyémet vágd le mamám, ne Rizáét.”

Csakhogy erre meg Riza nem akart ráállni s zokogva mondá: „Az lenne csak szép; - hisz a tiedért még nagyobb kár!”

„Nos”, szólott közbe anyjuk, „a sors döntött, Riza haját kell levágnunk! Most előbb kiválogatom s elrakom az almát a gyümölcsös kamrába, s ha ezzel úgy négy óra tájban készen leszek, akkor aztán elmegyünk a városba s a fodrásznál mindjárt rendbe is hozzuk a dolgot és Riza fürtösen fogja a haját viselni, kerek fésűvel.”

Egy negyedóra múlva minden csendes volt az egész házban. A mama a szakácsnéval a gyümölcsös kamrában foglalatzkodott, Riza pedig hamar elment a könyvkötőhöz, hogy onnan olvasókönyvét haza hozza. Iza egyedül volt a lakásban s ott ült kis asztala mellett két kezére támasztott fejjel s szorgalmasan tanulta a leczkét.

De nemsokára neki is eszébe jutott, hogy valami végzendője van; azért egyszerre csak becsapta könyvét s levéve kékszalagos kalapját a szegről, vidáman sietett ki az utcára.

Még egy óra sem telt bele s az alma-válogatás munkája be volt fejezve a gyümölcsös kamrában. Szép egyforma halmokba volt rakva a barnás bőralma, a halványzöld borizú és a biborpiros eperalma s mikor mindez megvolt, akkor a szakácsnő visszament a konyhába s már úrnője is épen utána akart menni, midőn a kamra ablakát egyszer csak egy kis árnyék sötétítette el s e peczben egy halk s szokatlanul félénk hang így szólalt meg: „Mamácskám!” Az anya e perczben csakugyan maga sem tudta volna megmondani, melyik áll az ablakban, Iza-e vagy Riza? sőt a mint feltekintett, még azt sem tudta, vajjon az a fejecske, a mely benéz, igazán az ő egyik kis leányáé-e?

„Mindjárt jövök”, felelt az anya nyugtalanul, de erre a hang ismét megszólalt: „Nem, nem, én jövök le hozzád!” Ekkor félénk lépések közeledtek s a másik pillanatban egy bőrig lenyírott gyermekfej simult a mama vállára.

„Iza” kiáltá anyja rémulten, „mi jutott eszedbe? Hát nem tudtál várni? Hisz én nem így gondoltam; nem ilyen rövidre. S éppen neked kellett így tenned?”

A lenyírott báránka valószínűleg nem érezte magát valami kellemesen. Zavartan simogatta végig kopasz kis fejét s végre így szólalt meg: „Ne haragudjál édes jó mamám! De lásd, én nem akartam, hogy Riza haját vágják le; - olyan kár lett volna érte! Az enyém távolról sem volt olyan szép. Ugy-e nem haragszol? Hisz én igazán jót akartam.”

A mamának könnyek gyűltek szemébe, mikor a jószívű gyermek áldozatát látta. „Istenem, ez a szép haj!” mondá „Én csak vállig akartam lenyíratni. Most aztán beletelik egy idő, míg újra megnő. No de a baj megtörtént; most már bele kell nyugodnunk! Hát Riza kedvéért hamaroktad el így a dolgot; ennyire szereted testvéredet?”

Iza zokogva intett igent s ekkor anyja így szólalt meg: „Nos, édes gyermekem, most fogd ezt a kis kosarat s jerünk fel; igazán kíváncsi vagyok mit mond Riza a dologhoz. Egyet legalább elértünk; most már igazán senki sem fog benneteket összetéveszteni!”

Ezzel megindultak s csakhamar megpillantották a szobában Riza kék ruháját, mire Iza így kiáltott:

„Riza ide nézz, milyen meglepetés!” E szókkal beszaladt a szobába s csakugyan, a meglepetés óriási volt, még pedig mindkettőjük részéről, de a legjobban mégis a szegény mama volt meglepetve, mert mit látott?

Riza haja is le volt nyírva tövig!

A jó gyermek ugyanis meg akarta kimélni Izát attól a fájdalomtól, hogy lássa, mikor testvére haját lenyírják s ezért azt gondolta, jobb lesz, ha egyedül elvégzi a dolgot a fodrásznál, még mielőtt anyja vagy testvére tudnák. S így történt aztán, hogy mialatt Iza szép haját a templomtéri fodrász nyírta le, azalatt Rizáé a kis-utcai borbély ollója alatt hullott el. S nagy buzgóságban Riza is tövig lenyíratta szép szőke haját.

Bizony jó idő beletelt míg mindezt el tudta mondani anyjának úgy a hogy történt. Először nem lehetett egyebet hallani mint sírást, jajgatást s közbe-közbe százféle kérdést majd az egyik, majd a másik részről.

A mama azt sem tudta, mit csináljon, annyira sajnálta gyermekei szép haját, de persze, mivel Izát meg nem dorgálta, Rizának sem tehetett szemrehányást elhamarkodott tetteért. - Hiszen mindketten jót akartak, csak az volt a baj, hogy most már igazán alig lehetett őket megkülönböztetni.

Képzeltető, mennyire meg volt lepetve a papa is, mikor hazajött! Hát még a leánykák az iskolában!

De Iza és Riza mindezen tultették magukat s a jókedvben is tökéletesen hasonlítottak egymáshoz.

Azóta azonban szép szőke hajuk meglehetősen megnőtt, de most Iza egy rövid vastag fonatban viseli, míg Rizáét koronként megnyírják egy kissé s mindég fürtös fejjel jár.

Szeretni most is csak úgy szeretik egymást s én azt hiszem, akármikor készek lennének hajukat egymás kedvéért többől levágnatni!

A hattyu.

Valahányszor egy kiterjesztett szárnyú, ragyogó fehér tollú hattyút látok büszkén úszni a tó hullámain, mindég eszembe jut gyermek-koromból egy szomorú kis történet.

Az a gyönyörű madár, melyet oly sokan megbámulnak, korántsem oly szelíd és békés természetű, a minőnek látszik. Fájdalom, természete nem igen felel meg gyönyörű tollazatának, mely az ártatlanság színét viseli s épen ezért mondom el intés gyanánt azt a dolgot, mely a kis Ottóval történt.

Ottó szüleinek gyönyörű nagy birtoka volt s ennek közepén, épen az udvar és a park között állott a lakóház óriási jegenyék s százados hársfák árnyékában.

Bármelyik oldalról lépett ki az ember a házból, akár a nagy tölgyfa kapun, melynek felső része tarka üvegből állt, akár pedig a régies kis hátsó ajtón: mindenütt gyönyörű látvány tárult szeme elé. Az egyik oldalon üde pázsittal borított térséget lehetett látni, melyet pompás virágágyak tarkítottak, míg a setét bükkfák s a hamvas füzek keretében kristálytisza tó csillogott; - a másik oldalon pedig a kocsik robogása, a nyájak kolompja s a baromfiak zaja szórakoztatta a szemlélőt s közbe-közbe oda hallatszott a kút csobogása, meg a cselédek beszéde, melybe belevegyült néha a ház urának erős, érczes hangja.

Ottónak ugyancsak jó dolga volt! Talán meg is irigyeltük volna, ha nem szeretjük annyira ezt a hamis szőke fürtös kis ficzkót. S aztán meg mi is élveztük a kastélyt és a parkot, mert az iskolaév végeztével a nyári nagy szünetet két ízben is Ottó szüleinél töltöttük. Ekkor aztán részünk volt minden jóban s mindenki oly szíves, oly nyájas volt irántunk, hogy nem csoda, ha hamar megbarátkoztunk a kastélyban minden emberrel, sőt az állatokkal is. Ezekkel Ottó barátkoztatott meg bennünket. Látszott rajta, hogy falusi fiú, mert úgy tudott bánni mindenféle állatokkal, hogy mi, mint városi gyermekek alig tudtunk hova lenni bámulatunkban. A mint kilépett az udvarra, jó barátai azonnal körül fogták. A téglaszínű és kéesszürke galambok ott röpködtek feje körül, a kotlós tyúkok pedig egyre ott járkáltak mellette, mintha figyelmét akarták volna felhívni kis csirkéikre. Ottó sokszor mondta, hogy ő érti az állatok beszédét; de ha ez nem volt is egészen úgy, annyi mégis bizonyos volt, hogy az állatok csakugyan értették Ottó szavait, mert ha kiment a luczernásba, hol a kis csikók legeltek s itt elkiáltotta egyiknek-másiknak a nevét, hogy: „Csillag!”, „Ajax!” vagy „Bársony!” akkor az, a melyiket hívta, rögtön felkapta fejét s fülét hegyezve nézett körül, s mikor aztán Ottót meglátta, vesd el magad, árkon-bokron keresztül rohant oda hozzá. Ilyenkor néha nagy versenyfutást csináltak. Ottó kiment a kerítés mellé s jelt adott a futásra, mire a csikó a sövényen belül szintén elkezdett szaladni s Ottó nagy szomorúságára kettejük közül rendesen az lett a nyertes.

De nem csak a lovakkal volt jó barátságban, hanem atyja vadászkutyáival is ép úgy mint a macskákkal, sőt még a seregélyekkel is, melyek a körtefán tanyáztak.

Csak egyetlen egy lakója volt a ház környékének, mely nem akart Ottóval megbarátkozni, s ez nem volt más, mint a tavon úszó gyönyörű hófehér hattyú, melynek ragyogó tollazata és méltóságteljes mozdulatai annyira megtetszettek a kis Ottónak, hogy órákig el tudta volna nézni a gyönyörű madarat. Megérkezésünk napján mindjárt félrehívott egyszer bennünket s nagy titkolódzva mondta el, hogy ez a szép hattyú bizonyosan valami elvarázsolts királyfi s hogy csak azt a szót kellene tudni, a mi a varázslatot megtörje s akkor a királyfi meg lenne szabadítva. Órákig el tudott üldögelni az ezüstös fűzfák között, csakhogy minél tovább lássa a hattyút, melyet mindenféle megszólítással iparkodott közelebb hívni. Máskor ismét virágfüzérek nyújtott feléje, vagy pedig piros és fehér rózsaleveleket szórt neki a vízbe, de a

hattyú azért bizony csak nem változott át, sőt még csak nem is hederített a fiú kedveskedéseire, hanem hidegen, megvetően szórta le magáról a rózsaszirmokat. Ha pedig néha arra jött kedve, hogy a szárazra menjen, akkor a világért sem jött volna ki a fiúcskához a partra, hanem mintha csak daczból tette volna, bement a tó közepén lévő szigetre. Ottó minden bámulata, minden szeretete hiába volt, a hattyú sohasem közeledett feléje, legfeljebb akkor, ha Ottó kenyérmorzsát, vagy búzát tartott kezében. Ilyenkor a szép hattyú odaúszott Ottó felé, de mielőtt az eleséget elfogyasztotta, azonnal megfordult s otthagya a fiúcskát.

Egyszer észrevettük, hogy két kotlós tyúk, - melyek néhány nappal ezelőtt gyönyörű kis csirkéket költöttek ki - sehogy sem tud egymással megfézni. Ottó anyja ekkor arra kért bennünket, hogy vigyük el az egyik tyúkot nyolcz kis csibéjével együtt a parknak egy távol eső részébe s viseljük ott gondját a kis csirkéknek. Néhány szem búza segítségével oda csalhattuk az egész családot, a hova akartuk s mivel nagy buzgóságunkban egy egész szakajtó eleséget vittünk magunkkal, persze a galambok mind utánunk jöttek s így a tó partján - hol fő hadiszállásunkat felütöttük, nemsokára egész sereg szárnyas csattogott, turbékolt és csiripelt. Az eleséggel telt szakajtó, úgy látszik, még a méltóságteljes hattyu figyelmét sem kerülte ki. Mint valami király, ki népéhez leereszkedik, úgy közeledett a hattyú a többi szárnyasok felé a partra s annyira megalázta magát, hogy nem röstelte hosszú, karcsu nyakát meghajlítani s részt venni a nálánál sokkal egyszerűbb madaraknak, a tyukoknak és galamboknak lakomájában.

Ottó ilyenkor figyelmesen, merengő szemmel nézte kedves madarát. A mint így álldogált a parton, egyszerre valami jutott eszébe, mire szeme felragyogott s szép kis arcza egészen kipirult örömeiben. Valószínűleg valami új eszköz jutott eszébe, melynek segítségével sikerülni fog a királyfit megszabadítania. A nagy juharfa alatt álló kőasztalon egy szép virágfüzér feküdt, melyet Ottó font rózsából és szőlőlevélből s melyet arra szánt, hogy holnap a mama születésnapján feldiszipse vele az asztalt. Most nem habozott sokáig, hanem elhozta a virágfüzért s annak két végét két kezébe fogva, oda vetette azt a hattyu nyakába.

„Megfogtalak, királyfi!” kiáltá: „Most szállj ki a partra!” Többet azonban nem mondhatott, mert a hattyu nem értette a tréfát s haragosan kapta vissza fejét, hogy a láncztól megszabadulhasson. De a mint a virágfüzér elszakadt, szegény Ottó hanyatt esett a parton. Erre a hattyú, mely csakúgy sziszegett haragjában, elkezdte a széttépett virágfüzér egyik végét csipkedni és rángatni. Ottónak azonban most eszébe jutott, hogy az egész tréfa sem érdemli azt, hogy ez a szép rózsafüzér tönkremenjen s azért nem akarta engedni, hogy a hattyú egészen széttépje, hanem ő is elkezdte rángatni s nagy erőlködés után végre sikerült neki visszaszerezni a füzért, mely azonban oly siralmas állapotban volt, hogy azt bizony nem lehetett többé arra használni, a mire szánva volt.

Azt még láttam, mint ragyogott Ottó arcza, mikor úgy a hogy, de mégis sikerült a virágfüzért megmentenie. Ekkor aztán ismét odafordultam kedvencz kis csibémhez s nem figyeltem többé a haragos hattyura. Néhány pillanat múlva azonban vérfagyasztó sikoltást hallottunk, mire rémülten fordultam vissza. Első perczen az a gondolat villant fél előttem, hogy a kis Ottó talán a vízbe esett, de odasietve láttam, hogy ott fekszik a part fűvén. Arcza halálsápadt volt, fehér harisnyája pedig csupa vér.

Keserves sírását hallva néhány percz múlva mindnyájan körülötte voltunk. Mi is sírtunk vele együtt s egyre kérdeztük: „Édes, kedves, egyetlen kicsikém, mi bajod? Miért sírsz?” De Ottó eleinte nem is tudott felelni s később is csak ennyit mondott: „A hattyú, a hattyú!”

A szép állat azonban ekkor már ismét ott úszott a tó közepén nyugodtan, méltóságosan, mintha semmi sem történt volna.

Ekkor már az egész háznép ott volt Ottó körül, atyja, anyja, az ispán, a kasznár, sőt még a cselédek is. Atyja ölébe vette a szegény gyermeket, kinek lábából csakúgy patakzott a vér. Képzelné, mit állt ki a szegény anya, ki nem is sejtette, mi történhetett.

Ottó atyja találta ki leghamarább, de nem akarta a harisnyát a fiucska sebes lábáról anyja szemeláttára lehuzni, azért szép lassan bevitte a gyermeket a szobába s aztán azonnal orvosért küldött. Ez szerencsére nem lakott messze s így csakhamar megérkezett s miután a sebet megvizsgálta volt, ő is megerősítette Ottó atyjának azon szavait, hogy a gyermek lábát csakúgy a hattyu harapta meg, még pedig oly erősen, hogy nemcsak a húsba harapott bele mélyen, hanem még a csontthártyát is megsértette. Sohasem fogom elfeledni, mennyit szenvedett szegény gyermek! A lábán érzett fájdalomhoz nemsokára erős sebláz is járult s bizony három egész hónap telt bele, míg végre Ottó anyjának levele arról értesített bennünket, - kik már akkor természetesen hazatértünk volt - hogy Ottónak végre szabad felkelnie. De írta, hogy még akkor is nagyon halavány volt s nagyon megsoványodott.

Mikor végre elhagyhatta az ágyat, újra kellett neki járni tanulni, mintha egészen kis gyermek lett volna. Olyan jól azonban, a mint előbb tudott futni és ugrádozni, nem tanult meg többé, mert hiába, az olyan láb, mely ily nagy sérülést szenvedett, mindég merev marad egy kissé.

S mindezt egy hattyu harapása okozta. Ugy-e nem is hinné az ember, hogy ilyen gonosz tudjon lenni az a szép madár, mely oly méltóságteljesen lebeg a vízen hófehér szárnyával? De hiába, nem mind arany a mi fénylik.

Ottó azóta megnőtt s bajuszos, szakállas férfi lett belőle. Most ott él szép nagy birtokán, hogy azonban a park taván, hol számtalan vizityuk s fényes tollu vadkacsa uszkál, egyetlen egy hattyu sincsen, azon - azt hiszem - senki sem csodálkozhatik.

A nyulacska

Elza már nyolcz éves volt, de mindeddig nem igen mozdult ki a városból, s így természetesen édes keveset tudott a faluról s a szabad természetéről. A tavasz érkezését mindössze csak arról vette észre, hogy ilyenkor a sétatér fái kizöldültek, a szülei háza előtt levő kertecske rózsabokrai pedig rügyezni kezdtek.

Egyszer azonban nagybátyja, ki a tavaszi bevásárlások végett jött be birtokáról a városba, s Elza szüleihez szállt, így szólt a leánykához: „Ha velem jössz, akkor megmutatom neked az igazi tavaszt. Olyant, a minőről itt a városban fogalmad sem lehet. Akarsz-e velem jönni?”

Ha akart-e Elza? Hogyne akart volna s szerencsére szülei meg is engedték, hogy elmenjen a bácsival. Épen egy hét hiányzott még husvéthoz s azért Elza tanítója megengedte a leánynak - ki úgylis igen szorgalmas tanuló volt - hogy már egy héttel a husvét szünet kezdete előtt elutazzék. Így aztán a mama becsomagolta a leányka ruháit és fehérneműjét s ellátva Elzát mindenféle jó tanácscsal és figyelmeztetéssel, elbucsuzott tőle s ekkor aztán a gőzkocsi elrepítette a leánykát szülővárosából.

Oh, hogy dobogott Elza szíve, mikor elgondolta, hogy most egészen más vidékre, más emberek közé kerül! S mégis úgy örült már, ha eszébe jutott, hogy meglátja a jó Mari nénit s a kis Flórát, kit már a bácsi szavai után is egészen megszeretett.

„Flóra persze kijön élénk a kocsin a vasúthoz!” jósolta a bácsi, de nem úgy lett, mert a kocsis - ki egyedül jött ki eléjük -, szomorú arccal ujságolta, hogy Flóra súlyos betegen fekszik otthon; borzasztó főfájása és láza van, mert tegnap künn játszottak a réten s ugrádozás közben beleesett a lecsapoló árok jéghideg vizébe s ennek következtében nagyon meghűtötte magát.

Ez ugyancsak rossz ujság volt! Mennyire másképp ütött ki a dolog, mint a hogy Elza elképzelte! Az egész ház csendes volt és szomorú s a kis vendéggel senki sem igen törődött. Elza egész nap egyedül volt a nagy nappaliban, hol Flóra képeskönyveit nézegette sorra s a mint így elhagyatva ott ült, titokban nagyon vágyódott haza, szüleihez.

De szerencsére másnap már jobbra fordult a dolog. Flóra túl volt a veszélyen, láza is enyhült s mihelyt hallotta, hogy Elza itt van, azonnal könyörgött szülőinek, hogy bocsássák be hozzá.

A kis városi leányt nagyon meghatotta, mikor halványan, betegen látta a fehér vánkások közt kis unokatestvérét, kiről azt hitte, hogy egészségesen, élénken fogja látni. Elza első pillanatra nagyon megszerette a szép kis erdei tündért s reggeltől estig ott időzött ágya mellett, hogy legalább lássa, ha most még beszélgetni nem igen volt is szabad.

Most már nem kívánczozott ki a kertbe, bár a márcziusi nap nagyon hivogatólag sütött be a hálószoa ablakának tarka üvegén át s a kertész mindennap küldött be hóvirágot és ibolyát a kis betegnek.

Már a husvét ünnepek is elérkeztek s Elza úgyszólván még mindig nem látta a szép parkot. Flórának még nem volt szabad felkelnie, mert láza még vissza-visszatért, de azért most már szabad volt Elzával többet beszélgetnie s így sokat mesélt neki kedvenceiről, a kis bornyúróról, a csirkékről és a galambokról.

„Egy nyúllal is megbarátkoztam már”, mondá Flóra. „Ott lakik a park felső végén, a bokrok között. A papa ugyan nem akarja ezt hinni, pedig úgy van. Télen nagyon sokszor láttam a nyulat s mondhatom, nem is olyan félénk, a milyennek mondják, mert ha nem mentem a bokorhoz nagyon közel, akkor két lábra állt s egészen bátran előjött.”

„Eredj, te kis bohó”, szólt közbe a papa, „ki hiszi ezt el?”

De Flóra erősítette, hogy így van s végre szülei is hitelt adtak szavainak félig-meddig, bár kissé hihetetlennek tetszett előttük, hogy egy szegény tapsi-füles az emberek közelében keressen tanyát, ha az éhség és hideg üldözi is.

Fájdalom, Flóra állítása nemsokára igaznak bizonyult, még pedig nagyon szomorú módon.

Másnap hangos beszélgetés zaja hatolt be a beteg szobájába, mire Flóra így szólt Elzához: „Ugyan nézd meg mi történik ott künn?” A leányka azonnal kisietett, de csakhamar rémülve fordult vissza, mert mit látott? A kertészfiú, ki a konyhaajtóban állt a szakácsnéval és a szolgálóval beszélve, egy meglőtt, véres nyulat tartott kezében. Mikor Elza kilépett, a fiú épen ezt mondá: „Bemegyek s megmutatom a kis kisasszonynak!”

„Nem jó lesz, mert meg talál ijedni”, felelt Elza, mire a cselédek is elleneztek a kertészfiú szándékát. De Flóra, ki kíváncsi volt, hogy mi történik a folyosón, kikiáltott s azt kérdezte, hogy miről beszélnek annyi ideig. Erre a kertészné azt hitte, hogy most már csakugyan be kell mennie s felemelve a merev, véres állatot, belépett vele a leánykához. De a mint ez a szegény nyulat megpillantotta, hangos sikoltással hanyatlott vissza vánkosai közé s így kiáltott: „Az én régi ismerősöm! Oh, hogy tehetett ilyen! Vigye el, nem akarom látni!” Mikor a fiú látta, hogy a dolog ilyen rosszul ütött ki s hogy Flóra egészen vigasztalhatatlan, akkor igyekezett minél gyorsabban kijutni a szobából. Ezalatt azonban Flóra szülei is odaérkeztek s mikor atyja megtudta, mi történt, jól lehordta a kertészlegényt.

„Te ostoba ficzkó,” mondá, „hát nem tudod, hogy ebben az évszakban egyáltalán nem is szabad nyulat löni? Ezentúl jegyezd meg magadnak!”

„Csak Flórát tudnánk megvigasztalni!” mondá a mama, de a leányka egyre siratta a szegény nyulat. Oly keservesen zokogott s annyira felizgatta magát, hogy a láz ismét kitört rajta; nem is evett s csak nagy sokára sikerült annyira lecsendesíteni, hogy végre elaludt.

Már estére járt az idő, mikor felébredt. A ragyogó nap épen akkor áldozott le, aranyfénybe borítva a nyugati eget s a magas fák között nemsokára feltűnt a hold ezüst sarlója. Ekkor megcsendültek a faluban a harangok, melyek a feltámadás ünnepét hirdették.

„Hideg éjszakánk lesz!” mondá Flóra atyja, ki már régen ott állt az ablaknál. „Tiszta és hideg. Mi lesz a szegény virágokkal!” E szókra, melyeket kissé hangosabban ejtett ki, Flóra is fölébredt. Arcza ki volt pirulva és sötét szeme különös tűzben égett.

„Most volt itt a nyúl élve és épen,” mondá. „Nem láttátok?”

„Ne gondolj mindég arra a nyúlra, gyermekem!” mondá anyja. „Bizonyosan csak álmodtál!”

„Nem, nem álmodtam!” felelt Flóra. „A nyúl csakugyan itt volt, sőt még beszélt is hozzám. Azt mondta, hogy most már elköltözik a parkból, mert nem maradhat itt tovább. De fészkében, a bokrok között két husvétit tojást hagyott s ezeket nekem szánta!”

„Képzlődés, gyermekem”, mondá Mari néni mosolyogva, de Flórát nem lehetett meggyőzni.

„Kérlek, keressétek meg a nyúl fészket!” mondá, „bizonyosan megtaláljátok a két tojást.”

„Jó, jó, holnap majd megkeressük”, mondá a papa, „de most feküdjél csendesen kis leányom s feledd el ezt a bohó dolgot!”

Flóra csendesen sirdogált még egy ideig s félálomban is azt ismételte: „Keressétek meg a fészket!”

Most Elza is átment saját szobájába, hogy lefeküdjék; Flóra szülői is lenyugodtak s nemsokára nem lehetett a nagy csendes házban mást hallani, mint a nagy fali óra ketyegését és Flóra nyugodt, mély lélekzését.

Elza azonban nem tudott aludni, egyre Flóra álmai jártak eszébe. Végre elaludt, de csak-hamar felébredt ismét szokása ellenére. Flóra hangja ébreszté fel.

„Oh kérlek, nézzétek meg a fészket”, mondá álmában a gyermek, mire atyja és anyja oda-siettek ágyához s kérték, hogy ne gondoljon mindég erre a dologra, hanem aludjék szép csendesen.

Elzának azonban egy gondolata támadt, mire titokzatosan elmosolyodott. Azt gondolta, hogy senki sem hallja meg, ha most felöltözik s a hátsó kis ajtón kioson a szabadba.

Miért ne történhetnék meg ez a husvéti csoda? Elza sok csodás történetet olvasott mesés könyveiből s évek óta vágyott arra, bárcsak egyszer vele is történne valami csodálatos dolog.

E kívánsághoz ma még az is járult, hogy eszébe jutott, hátha ezáltal Flórának is nagy örömet szerezhetne.

Nem sokat töprengett, vajjon megtegye-e, hanem gyorsan felöltözött s nesztelenül kiosont a kertbe. Éles, hideg levegő csapódott arcába, a gyepen pedig mint finom csipkefátyol feküdt a dér, mely csakúgy csillogott a hold fényében. Elza borzongva, de minden habozás nélkül sietett előre. Nemsokára elérte a park felső végét, hol a szilfák közötti tisztáson túl sűrű bokrok sötétlettek. Flóra szavai szerint itt kellett a nyúl fészkének lennie. Elza reménykedve kezdett a bokrok között keresgélni s annyira hitte, hogy itt valami csudának kell ma történni, hogy talán az sem lepte volna meg, ha néhány drágakövet talált volna a fészekben. De sokáig semmit sem talált pedig a hold majdnem nappali világosságot árasztott a park bokraira.

Végre egy csomó hóvirág egy mohos mélyedésre irányozta a leányka figyelmét. Letérdelt, először csak azért, hogy a hófehér virágot leszedje, de ime, csodák csodája, e puha mohával kipárnázott mélyedés csakugyan fészek volt s mi feküdt benne? Két tojásdad alakú, különös sötét tárgy.

„Husvéti tojás!” kiáltá Elza meglepetve s a fészek felé nyulva. A mint a különös alakú tárgyakat megérinté, érezte, hogy puhák és finom fogásuak, mint a bársony. „Nem - gondolá - ez nem tojás.” E pillanatban az egyik megmozdult. Elza most már sejtette, mit talált s a fényes hold megerősítette sejtelmében. Két kis nyul feküdt a fészek alján összehúzódomva, két szegény elhagyott kis árva, melyek bizonyosan megfagytak volna az éjen át, ha Elza ide nem jön.

A leányka most felkapta a két kis nyulat s lélekszakadva futott visszafelé. Mari néni azonban ezalatt már észrevette, hogy Elza nincs szobájában s meg nem foghatta, hova lehetett. E pillanatban lépett be a leányka kipirulva a futástól és az örömtől. Volt most kérdezősködés és csodálkozás, mikor Elza megmutatta a különös husvéti meglepetést. Hát még mikor Flóra is meglátta a nyulacskákat! Azt sem tudta, mit csináljon örömeiben s dicsekedve mondta: „Lám, ugy-e hogy nem álmodtam!”

„Ha álmodtál is gyermekem, csakugyan csodálatos álom volt!” mondá atyja meghatva. „Szegény kis állatok bizonyosan megfagytak volna, ha Elza nem megy ki őket megkeresni.”

Flóra most odatette a két kis nyulat a takaróra s azután boldogan és édesen aludt reggelig.

A két leányka nagy gonddal és nagy fáradsággal csakugyan felnevelte a kis nyulakat s kétség-kívül az öröm is hozzájárult Flóra gyors felépüléséhez. Elza ezután még egy pompás husvéti hetet töltött rokonai körében, mialatt a tavasz is megérkezett teljes pompájában s oly széppé varázsolta a vidéket, hogy ennek szépségét Elza sohasem tudta feledni.

De legkedvesebb emléke e napoknak a leányka előtt mégis a husvéti nyulacskák története maradt.

A csákó.

A fővárosnak egyik félreeső utcájában, egy magas, régies, komor külsejű ház emelkedett. Ebben egy halvány, beteges ifjú élt, kinek az volt minden vágya, hogy annak idején mint ügyes orvos, hasznára lehessen a szegényeknek és a szenvedőknek.

Egyelőre azonban még sok hiányzott ahhoz, hogy János óhajtása beteljesülhessen. Ugyanis atyja - ki eddig szerény tanítói fizetéséből fedezte a fiú tandíját - most meghalt s így Jánostól ezen segítség is meg lőn vonva.

De az ifjú azért mégis reményelt szívvél érkezett a fővárosba, hogy az egyetemre beiratkozzék. Bízott Istenben, ki az elhagyottakat mindég megsegíti, másrészt pedig remélte, hogy a fővárosban megtalálja atyjának egy ifjúkori barátját, ki ez időben egyike volt a város leghirnevesebb orvosainak. Jánost haldokló atyja is arra figyelmeztette, hogy a tudós tanárt mindenestre keresse fel, mert ennek segítségével talán sikerülni fog kieszközölnie azt, hogy tanulmányai ne kerüljenek oly sokba.

Azonban fájdalom, János hiába kísérlette meg azt, hogy a tudós tanárral beszélhessen. Már kétszer hiába járt nála s ekkor egy hosszú, megható levélben adta elő neki szenvedéseit és vágyát. De a válasz oly sokáig késett, hogy az ifju végre - miközben bátorsága és félénksége nagy tusát vívtak egymással - elhatározta, hogy még egyszer felkeresi a tanárt, remélve, hogy így csak fog levelére némi választ nyerni.

De a szolga ez alkalommal is elutasította s míg beszélt, hangja remegett a szomorúságtól. Az orvos fiacskája ugyanis előtte való nap halt meg vörhenyben s atyja, kinek a legnagyobb igyekezet mellett sem sikerült kedves kis betegét megmentenie, egészen össze volt törve a fájdalomtól s természetesen, senkit sem volt hajlandó elfogadni.

Szegény János leverve távozott. A fájdalom és a gond oly súlyosan neheztedek ifju lelkére, hogy még a gyönyörű, ragyogó tavaszi nap sem egyhamar tudta felvidítani. De fénylő sugarai oly vigan táncoltak körülötte, hogy János végre mégis felderült kissé s felemelve busan lecsüggesztett fejét, végig tekintett a napfényben uszó hosszú utcán.

Ekkor úgy tetszett neki, mintha valami tenger hullámanék az utca közepén s néhány pillanat múlva harsogó induló hangjai ütötték meg fülét.

„Katonák! Katonák!” kiálták most az utcagyerekek s teljes erejükből futásnak eredtek, hogy mielőbb elérjék a csapatot, mely a hadgyakorlatról jött s épen a kaszánya felé tartott.

János megállt s bevárta míg a katonák elhaladtak mellette. A csapat előtt és mögött száz meg száz fiu és leány lépkedett az induló hangjaira, úgy hogy végre több volt az utcagyerek, mint a katona.

János figyelmét legjobban egy kis fiu vonta magára, ki komolyan, feszesen lépkedett a gyermeksereg élén.

Fürtös, barna haja szabadon röpködött kipirult rózsás arcocskája körül. Ragyogó tekintete, büszkén kiegyenesített alakja s szorosan oldalára szorított karja mind arra mutattak, hogy egész lelkesedéssel van eltelve a katonaság iránt.

János önkénytelenül követte egy darabig a kis ficzkót s hallotta, a mint ez a zene megszűntével így szólt egyik pajtásához, rámutatva egy nyalka, délczeg katonára: „Nézd csak, olyan csákót szeretnék én! Mit gondolsz, nem adna-e nekem a jó Isten ilyent, ha szépen kérném?”

A toronyóra e perczen ütötte el a déli tizenkét órát, mire a kis fiu ijedve mondott bucsut pajtásainak s futott, a mint csak lábai birták. János látta, hogy ugyanabba az utcába szaladt

be, a hol ő lakott s nagy meglepetésére a kis fiú ugyanabba a házba fordult be. Néhány percczel később János is belépett a kapun s a kis fiú mindég előtte ment. Így értek fel a negyedik emeletre, hol a gyermek nemsokára eltűnt a János lakása melletti ajtóban. „Tehát szomszédom!” mondá az ifjú szobájába lépve s körültekintve a szegényes butorzonon, mely mindössze egy tábori ágyból, egy fenyőfaasztalból s néhány székből állott.

Az ifjú most kirakta az asztalra erszényének csekély tartalmát, megszámolta s aztán elvett belőle egy ezüstpénzt, hogy azon délután egy csákót vegyen valami játékkereskedésben. Csakugyan meg is vette s este aztán lefekvés előtt odalopódzott a szomszéd ajtó elé s a selyempapirba takart csákót, mely szépen át volt kötve piros selyemszalaggal, odatette a küszöbre.

Másnap reggel egy vidám, boldog gyermekhang kiáltása ébreszté fel Jánost. A meglepetés hangját nemsokára víg kacagás váltotta fel s az ifjú ebből aztán kitalálhatta, hogy tréfája tökéletesen sikerült, s ezért bár éhezve, de megelégedetten ült könyvei között. Délfelé azonban ismét felhangzottak az induló hangjai s ekkor János nem állhatott ellent, látni akarta, hogy fog masirozni a kis fiú új csákójában, pajtásai élén az igazi katonák előtt.

A szegény tanuló e napon is hiába várta, hogy a tanártól majd valami hír érkezik. Estére kelve már annyira elcsüggedt, hogy szüksége volt egy kis felüdülésre. Nem birt tovább szobája szűk falai között maradni, hanem kiment az utcára szabad levegőt szivni.

De a mint a folyosóra ért, megbotlott valamiben. Gyorsan gyufát gyujtott, hogy meglássa, mi az, s ime, bámulva látta, hogy a csákó fekszik ott gondosan betakargatva s ugyanazon piros szalaggal átkötve. Egy kis czédula is volt hozzá csatolva s arra kusza gyermekírással e sorok voltak írva:

„Édes jó Istenkém! Kérlek, vedd vissza ezt a szép csákót s inkább ennek az árát add nekünk, mert a nagymama azt mondja, hogy pénzre sokkal nagyobb szükségünk volna. Hanem tudod mit, ha leszel olyan jó, én nagyon szeretném, ha holnapra még kölcsön adnád nekem a csákót, este aztán majd megint visszateszem ide.” A levélen egy nagy tinta folt is diszelgett, a végére pedig ez volt írva: „Szivesen üdvözlő a te szerető Ferid.”

János felvette a levelet, összehajtogatta s tárczájába téve azt, még egyszer visszatért szobájába.

Ott aztán a telehold fényénél még egyszer kiürítette erszényét s kiszámítva, meddig lesz még elég a csekély pénz, elvett belőle néhány hatost s papirosba takarva, oda tette azt a csákóval együtt a küszöbre.

Másnap reggel ismét a fiucska örömujjongása ébreszté fel Jánost s délben ismét látta kis szomszédját, a mint harcias diszben lépkedett a katonák mögött. De Jánosnak ma nem volt sem ideje, sem nyugalma arra, hogy kis barátjában sokáig gyönyörködjék. Az jutott ugyanis eszébe, hogy a kórházban bizonyosan megtudhatná, mily órákban található ott a tanár.

Csakugyan sikerült megtudnia, hogy az orvos mindennap ott van a kórházban háromtól négyig. Megörült, hogy legalább ezt tudja s elhatározta, hogy másnap újra eljön a kórházba s beszél az orvossal.

Csakugyan, pontban három órákor ott volt a kórházban s itt könyörgő szavai s könyben úszó szemének beszédes tekintete annyira meghatották a felügyelőt, hogy azonnal bevezette a betegszobába s megmutatta neki, hol van az, a kit keres. A nagy tudományu tanár ott ült néhány fiatal orvos társaságában, egy beteg gyermek ágya mellett.

A mint az ifju megpillantá a tanár arcát, melyen a bánat és a jóság egyaránt visszatükröződött, egyszerre úgy érzé, mintha szive vigasztalást nyert volna. Már első pillanatra is a

legmélyebb tiszteletet s a legőszintébb rokonszenvet érzé a tanár iránt s bizalomtelten lépett az ágy mellé. De mit látott? A vánkosokon egy aranybarna fürtös fej nyugodott s a halvány arczról csakugy patakzott a piros vér. Az ágy melletti széken ott feküdt a fiucska egyszerű ruházata s e mellett János bámulva pillantá meg a jól ismert fényes, aranyos csákót.

De mielőtt még gondolatait rendbe tudta volna szedni, a fiucska így kiáltott fel fájdalmasan zokogva:

„Haza akarok menni! Vissza kell adnom a jó Istennek ezt a csákót, mert csak kölcsön kaptam tőle. Bocsássanak haza, bocsássanak haza!”

„Csak azt sikerülne kitudnunk”, mondá a tanár, „hogy kicsoda és hova való, vagy hogy miért sir, mert különben nem lehet megvigasztalnunk.”

A mint János e szavakat hallá, gyors elhatározással lépett oda a beteg gyermek ágyához s udvariasan meghajolva a tanár előtt, kinyújtá kezét s megsimogatta a gyermek homlokát.

„Légy csendesen Feri,” mondá neki, „engem a jó Isten küldött hozzád s azt izeni általam, hogy megtarthatod a csákót, mert neked ajándékozza.”

„Igazán?” ujjongott a gyermek.

„Igen, s hogy elhidd, nézz ide,” mondá János. „Itt egy levélke, melyet tegnap írtál. A jó Isten nekem adta át, hogy megőrizzem.”

A gyermek büszke pillantással nézett végig írásán, mely a jó Isten kezében is volt már; egyet bólintott, lecsukta szemét és csendesen mosolyogva hajtá vissza fejecskéjét vánkosára.

A tanár, a ki e jelenetet csendesen és csodálkozva nézte végig, Jánost barátságosan magához hívta, hogy felvilágosítást kérjen tőle. Erre az ifju elbeszélte az egész történetet, mire a tanár pedig arról értesítette, hogy a szegény kis katonát az utcán egy nagy kutya támadta meg, minek következtében elesett s az esés közben összetört csákónak egy darabja annyira felsértette arczát, hogy eszméletlenül feküdt az utcán s onnan hozták ide a kórházba.

„De honnan tudta ön, hogy a gyermek itt van?” kérdé a tanár jóságos tekintetével, az ifju okos szemébe nézve.

„Nem tudtam”, felelt János zavartan, „hiszen nem is a gyermek végett jöttem ide.”

„Hogyan, nem a gyermek végett?”

„Nem. Már többször voltam bátor önt lakásán is felkeresni, tanár ur, de mindeddig hiába jártam. Végre elhatároztam, hogy megkísértem, hátha itt sikerülne találkoznom.”

Az orvos arczán e pillanatban bánatos kifejezés vonult át s aztán így szólt, figyelmesen nézve János arczát: „A lemult napokban oly fájdalmat állottam ki, hogy szinte érzéketlenné váltam mások bajai iránt. Most már tudom, hogy ön kicsoda. Boldogult atyja jó barátom volt s az a mit ön e gyermekért tett, arról győzött meg, hogy méltó fia édes atyjának. Mától fogva ön barátom és tanítványom lesz. Az Isten áldja meg önt! De most hamar, kötözzük be a kis fiu sebét.”

A szolga, kit azért küldtek, hogy a kis fiu szülői felől tudakozódjék, nemsokára visszatért, még pedig azon hirrel, hogy a gyermek szülői már ugy sem élnek, nagyanyja pedig, ki már régen beteges volt, a délelőtt folyamában meghalt.

A tanár ez órától fogva saját gyermekének tekintette a kis fiut s midőn ezt János előtt ki-nyilatkoztatá, hozzá tette:

„E gyermeket ön adta nekem. A csákó segélye nélkül talán soha sem láttam volna meg. De igyekezni fogok az ön jóságát meghálálni. Gondoskodni fogok önről s ha Isten ugy akarja, ön idővel utódom lehet!”

Hamupipőke.

„Meg ne próbálj még egyszer lépni be a főkapun.” Kiáltott a kis Gerda, ki szép uj fehér prémes köpenyében s bársony kalapjában épen most lépett ki a téli kertből. E kemény szavakat egy szegényesen öltözött leánykához intézte Gerda, ki rövid szünet után így folytatá: „Azt hiszed, hogy ez a szép szőnyeg a te piszkos czipődnek van ide terítve? Az ilyen magad-fajta vendégnek a hátsó ajtó is elég jó. S különben sincs itt semmi keresni valód! Nem tudsz olvasni? Nem látod mi van ide írva? Tilos a koldulás! Pusztulj innen!”

Az idegen gyermek tágra nyílt szemmel, ijedve nézett a pompásan öltözött, de barátságtalan leánykára s így szólt félénken, remegő hangon: „Hiszen én nem koldultam. Csak azt szeretném tudni, hol lakik az a kisasszony, a kinek ezt át kell adnom. Anyám küldte ezt a csomagot.”

„Ide vele, bizonyosan nagynénémé lesz, majd én átadom neki,” mondá Gerda még mindég nyersen.

A szegény leányka aggódó arczczal s zavartan tekintett Gerdára. „Bocsánatot kérek,” mondá, miközben gyengéden félre tolta Gerda kezét, melyet az már kinyújtott a csomag után, „de anyám azt parancsolta, hogy ezt magam adjam át a kisasszonynak. Hogy miért mondta így, azt nem tudom, de szót kell fogadnom.”

„Mi jut eszedbe?” nevetett Gerda. „Hát azt hiszed, hogy bebocsátának Gertrud néni szobájába? Az igaz, épen oda illenél a kék selyem butorok közé és sáros czipőd ugyancsak javára válnék a drága szőnyegnek. S azonkívül Gertrud néninek most vendégei vannak!”

„Ha talán várhatnék valahol, míg a kisasszony kijön.” Kezdé ismét a leányka félénk, szomorú hangon.

„Hányszor mondjam még, hogy nagynénémel nem beszélhetsz. Ide azzal a csomaggal, azután eredj! Szeretném tudni, mi dolga lehet a te anyádnak nagynénémel. Bizonyára koldulni akartok!”

E szókkal Gerda csakugyan kivette a kék kendőbe göngyölt csomagot a leányka fagyos, vörös kis kezei közül, mire a szegény gyermek keserves zokogásra fakadt s így kiáltott fel, Gerda kezét megragadva:

„Az Istenért, ne vigye el a csomagomat kisasszony! Bizonyosan valami munka van benne, a miért anyámnak pénz jár. Ne vigye el, kérem!”

Gerda szép arcza e perczen komor, boszus kifejezést öltött s a gögös leány durván taszítá el a szegény gyermek fagyos kezét. De e pillanatban egy hang szólalt meg felülről a lépcsőházból: „Mit csinálsz Gerda? Miért sir az a gyermek? bizonyosan megbántottad! Gyere fel azonnal s hozd magaddal a leánykát is.”

„Jer hát!” mondá Gerda röviden s ezzel előre szaladt a szőnyeggel beterített lépcsőn, míg a másik leányka félénken, szivdobogva követte.

Fenn három uri nő állt, kik közül kettőnek drága bársony köpenye s szép tollas kalapja volt, míg a harmadik - egy nyájas, halvány arczu urhölgy - egyszerű setét házi ruhát viselt.

„Már látom,” szólta az utóbbi, - miközben a szegény leányka könyáztatta arczát nyájasan megsimogatta - „hogy Gerdát meg kell leczkértetnünk dölgyfös magaviselete miatt. Nem szégyenled magadat, hogy ilyen rossz szived van? Hát illik valakit szegénységeért kigunyolnunk? Te talán azért élsz jólétben, mert érdemeket szereztél rá?” Az urnő itt mélyen felsóhajtott s aztán e szavakkal fordult a másik két hölgyhöz: „Az a baj, hogy Gerda anya nélkül nevelkedett, úgyszólván idegenek között, kik azt verték fejébe, hogy a gazdagság mindennél

többet ér. Sógorom pedig nem igen ért rá vele vesződni. De most már itt vagyok én s reményilem, még nem érkeztem későn!”

Az urnő most nyájasan nyujtá kezét barátnőinek bucsura s aztán kézen fogva a szegény leánykát bevezeté szobájába, mialatt Gerda megszégyenülve s duzzogva állt egy virágállvány mellett.

Jó ideig maradt itt állva s meg nem foghatta, mit csinál a kis hamupipőke oly soká a néni szobájában s ugyan mit beszélgetnek egymással olyan vidáman, hogy nevetésük hangja Gerdához is elhat.

Végre megnyílt az ajtó s a kis leány elbucsuzott, de Gertrud néni ekkor így szólt hozzá: „Tehát a viszontlátásra, Bettike!” Gerda kíváncsi lett volna tudni, vajjon mi történhetett ott benn, mert a leányka arcza csakugy ragyogott a boldogságtól!

Harmadnap Gerda születése napját ünnepelték a kastélyban.

A nagy ebédlőben az asztal dúsan fel volt díszítve ibolya- és gyöngyvirágfüzérékkel s rajta annyi ajándék volt felhalmozva, hogy ha száz gyermek között osztották is volna el ez ajándékokat, még akkor is mind a száz boldognak érezte volna magát. Voltak ott gyönyörű lenge szövetek, nyári ruhákra valók, továbbá himzett selyemkötények, szép színes szalagok, hosszú haju viaszbabák s mindegyik számára sok ruha és fehérnemű, sőt szekrény, mosdó asztal s evőkészlet is. Ezek mellett pompás képes könyvek feküdtek az asztalon, továbbá két csörgő arany karperecz, egy kis gyémánt kereszt fehér selyem szalagon s végül sok-sok finom cukor, sütemény és déli gyümölcs.

S ime mégis, Gerda nem hogy örült volna e kincseknek, sőt ellenkezőleg, kedvetlenül, durczásan állt az asztal mellett. A mint ugyanis belépett a szobába, első pillanatra észrevette, hogy valami hiányzik az ajándékok közül, még pedig éppen az, a mire legjobban örült. Máskor születésnapja ünnepén atyja mindig meghívta a Gerda korában lévő leányokat és fiukat a kastélyba álarczos bálra, s ilyenkor aztán a mamák és nénik heteken át törték a fejüket azon, hogy micsoda szép és új jelmezt csináltassanak gyermekeik számára.

Gerda atyja ez alkalomra mindig egy-egy pompás jelmezt varratott leánya számára, még pedig a főváros legügyesebb szabójánál s így természetesen mindig Gerda volt az ily álarczos bálokon a legszebben s legeredetibben öltözve.

De ez évben a leányka nagynénje, ki Gerda végett jött a kastélyba, legjobban szerette volna, ha az egész dolog elmarad, mert azt találta, hogy ez az álarczos tréfa csak a hiuságnak és versengésnek felébresztésére szolgál. Csakhogy Gerda annyira könyörgött s atyja is annyira biztatta fiatal sógornőjét, hogy ez végre is kénytelen volt beleegyezni s így a meghívókat az idén is szétküldték s ekkor Gertrud mosolyogva ígérte meg, hogy gyönyörű, új öltözékről fog gondoskodni Gerda számára.

S a leányka most mégis hiába kereste az ajándékok közt az ígért szép öltözetet s mivel azt nem találta, mit legjobban óhajtott, a többi nem is szerzett neki örömet.

„Csak ezt kaptam, Gertrud néni?” kérdé kedvetlen, csalódott hangon.

„Hát nem vagy megelégedve?” szólt nénje. „Valami mást is vártál?”

„Hiszen megígérted -”

„Vagy úgy, a jelmezt keresed,” szólt közbe nénje. „Az valószínűleg csak néhány nap múlva lesz készen s így ma be kell érned a tavallyal.”

Gerda oly tekintettel nézett nagynénjére, mintha nem értette volna a mit ez mondott. Nem értette, hogy lehetett ezt ilyen könnyedén kimondani? Hogyan, még e g y s z e r felvegye tavalyi ruháját? Azt, a melyet kis vendégei már mindnyájan ismernek? Hiszen így vége minden mulatságnak, mert az a fő, hogy a míg csak lehet, fel ne ismerjék egymást.

„De Gertrud néni, hisz az lehetetlen”, kiáltá Gerda annyira kétségbeesve, mintha igazán valami szerencsétlenség érte volna. „Nekem m i n d e n á r o n új ruha kell, különben inkább ott sem leszek a bálon!”

„Hát akkor lemondunk, az lesz a legegyszerűbb!” Felelt nénje nyugodtan.

„Gertrud néni!” Kiáltá Gerda és sirva tette hozzá: „Oh, hogy lehetsz ilyen kegyetlen? Miért nem mondtad előbb, mikor a papa még itt volt?”

„Hiszen nem kérdezősködtél jelmezed felől,” volt a rövid válasz.

„Oh, bárcsak a papa visszajönné!”

„Azt bajos lesz bevárunk. Tudod, hogy a papa a gyűlésen van s onnan csak este hét órára jön haza, vendégeid pedig már négykor itt lesznek. Így most vagy fel kell vened a tavalyi várurnő-jelmezt, vagy egyáltalán nem jöhetsz be a terembe.”

Gertrud néni mindezt nyugodtan, de oly határozott hangon mondta, mely nagyban különbözött szokott szelid nyájas hangjától. Midőn kiment, Gerda haragosan nézett utána. A kis leány egyideig még azt hitte, hátha Gertrud néni csak tréfált, csak próbára akarta őt tenni, de nemsokára ez a remény is elpártolt tőle. Nagynénjét nem is látta egész délelőtt, kivéve, ha valami látogató jött, hogy Gerdát születése napja alkalmából megköszöntse. Csakhogy ilyenkor persze nem lehetett a ruhakérdést előhozni s mivel Gertrud néninek néhány barátnője ebédre is ott maradt, Gerda ekkor sem merte bánatát elpanaszolni.

Végre elérkezett a délután s az inas már a karos gyertyatartókat kezdte gyújtogatni, s aztán a gyümölcsös és süteményes tálakat is behordta az ebédlőbe.

„Nos, hát még nem öltözől, Gerda?” kérde nagynénje odalépve a leánykához, ki az asztalra könyökölve, szomorúan, könnyes szemmel nézett ki a jégvirágos ablakon a szürkületbe.

Gerda nem felelt. „Szaporán!” szólalt meg ismét nagynénje, „mert később egy szabad percem sem lesz!” E szókkal kézen fogta Gerdát s miközben úgy tett, mintha észre sem venné, hogy a leányka sirt, bevezette szobájába, megmosdatta, megfésülte s ráadta a szép kék atlasz ruhát, melyben a leányka tavaly annyi bámulatnak s mitőbb, irigységnek tárgya volt.

„Itt a legyező és a keztyű,” mondá aztán „s most, vedd álarczodat és siess, mert a kertajtó csengetyűje épen most szólalt meg; bizonyosan vendégeid jönnek!”

Ezzel kivezette Gerdát a szobából, maga pedig visszatért oda s gondosan bezárta az ajtót. A tánczteremben már kezdődött a zene s néhány vendég már ott sétálgatott a fényes padlón, vidáman nevetgélve és beszélgetve.

„Már most mindegy”, gondolá, „igyekeznem kell, hogy legalább a többiek ne lássák meg, hogy haragszom. Hátha talán már el is feledték, hogyan voltam öltözve tavaly!”

Ezzel leküzdve sirni való kedvét, feltette a világoskék álarczot s belépett a tánczterembe.

Gerda vidám akart lenni! A teremben mind hangosabban, mind vigabban folyt a beszélgetés s ha egy-egy új vendég jött, azt először mindég bevezették Gertrud szobájába. Gerda figyelmesen nézte a közeledő vendégeket s látta, mint vált a csoportozat mind tarkábbá, mind élénkebbé! Most egy kis japáni leány lépett be, kinek virágos, lenge selyem ruhája s apró legyezőkkel és pillangókkal teletűzdelt hajéke valóban pompás látványt nyújtott. Két fiu is

jött vele, kik közül az egyik kaczkias magyar huszár egyenruhát viselt, kék attilát arany zsinórzattal, míg a másik töröknek volt öltözve, s fején fekete bojtos piros fezt viselt.

Bizonyára nem ismerték fel egymást, mert jókedvűen évődtek egymással, elváltakoztatott hangon beszélve, miközben ki nem fogytak a jókedvű kaczagásból.

Gerda oda ment suhogó selyem ruhájában a három víg álarczos vendéghez, hogy neki is része legyen a jókedvben.

De ime, mi történt? Alig ért közelükbe, a három kis vendég hidegen fordult el tőle s tovább tréfáltak és kacagtak. Úgy látszott, tavalyi ruhája daczára sem ismerték meg, mert akkor csak nem bántak volna vele ily módon! Gerda nem tudott meglepetéséből magához térni s jó ideig mozdulatlanul állt a terem közepén, mialatt a vendégek csakugy özönlöttek be a szárnyas ajtón. Először egy karcsu spanyol fiu lépett be piros ruhában, csörgő dobbal, utána egy himzett ruhás szép olasz leánya jött, ki aransárga narancsot hozott egy kosárban. Ezek mögött egy kis francia marquis jelent meg, ki piros selyem frakkot s hófehér hajporos parókát viselt. Ruháját finom csipkegallér és kézelő díszítette s kezében arany burnótszelenczét tartott, mialatt vidám beszédbe ereszkedett egy kis fehér fejkötős komornával, ki finom csipke-kötényével babrált beszédközben. Nem messze tőlük orosz nőknek öltözött leánykák állottak szép himzett ruhában, ezek mellett egy bohóc, kinek fehér selyem köntösén ökölnyi piros gombok ékeskedtek. Majd egy fekete ördög lépett be, utána pedig a tavasz tündére, kezében virágkosarat tartva.

Míg ezek mind megérkeztek, Gerda figyelmesen nézte őket s midőn egyikről-másikról azt hitte, hogy felismerte álarcza alatt, odalépett hozzá s fülébe sugta nevét.

De úgy látszott, hogy ma már nem lesz szerencséje. A mint valakit megszólított, az fejét rázta s elfordult tőle, sőt néhányan ott is hagyták. Előbb attól félt, hogy tavalyi ruhájában azonnal felismerik, most meg már bántotta, hogy nem ismerték meg s rá sem hederített senki.

Ime, a gyermekek már felállnak a tánczra s egyik vidám tréfával, a másik udvarias meghajlással kéri fel tánczosnőjét, de Gerdát egyik sem veszi észre. Végre ő maga megy oda egy kis fiuhoz s azt kérdezi tőle: „Akarsz velem tánczolni?” de erre ez is elfordul s nem is felel neki, hanem helyette egy kis tiroli parasztleányt kér fel a tánczra.

Gerda szeme könybe lábad, de most egészen más okból, mint előbb. Az elkényeztetett, gögös gyermek most érzi éltében először mi az, mikor valaki mellőzést szenved s mikor valakivel egyáltalán senki sem törődik. „Oh bárcsak kitalálnák, ki vagyok,” sóhajt fájdalmasan, miközben egészen a terem szögletébe huzódik.

A tánczó párok ezalatt vigan lejtének a zene hangjára.

Egyszerre azonban mindenki megállapodik s az egész társaság feszült várakozással néz a nagy szárnyas ajtóra, mely lassan nyílik meg. E perczben a bámulat és gyönyörködés moraja zúg át a termen. Gerda is oda pillant s ekkor úgyszólván elfeledi minden szomorúságát, mert egész lelkét az a gyönyörű tünemény foglalja el, mely most az ajtón belép. Az érkező gyermek olyan, mint valami mesebeli királykisasszony. Aranyszínű selyem ruhája kápráztató fényben csillog s ennek ragyogását még jobban emeli a sok gyöngy és ékkő. Még haja is be van szórva gyémántporral, lábán pedig gyöngyhímzésű sárga selyem cipőt visel.

De a szép gyermek mégis oly szerényen halad át a termen, mint a ki nem is sejti, hogy most ő a közfigyelem tárgya. Nemsokára egész kör képződik körülötte s mindenki örül, ha vele tánczolhat vagy beszédbe eredhet. A kis marquis mind neki adja czukorkáit, az olasz leánya a legszebb narancsot válogatja ki kosarából az ismeretlen kis vendég számára, míg a tavasz tündére gyönyörű gyöngyvirágcsokorral ajándékozza meg.

Az idegen leányka mindezt nyájasan, hálásan köszöni meg s mindenkihez van egy barátságos szava.

Gerda szívét e perczben keserű, fájdalmas irigység tölti el. Látja, hogy ő vele senki sem törődik s hogy egészen elhagyatva áll itt, míg az ismeretlen leányka egyszerre minden szívet meghódít. De ki ez a gyermek? Gerda gondolkozik, de hiába, nem tudja elképzelni sem, ki lehet.

A szép gyermeket most épen az aranyzsinóros huszár kéri tánczra s a mint elrepülnek Gerda mellett, az ismeretlen leányka azonnal észreveszi az elhagyott várurnőt, ki ott szomorkodik a terem egyik zugában. A mint meglátja, azonnal megáll s néhány szót sugva tánczosának, oda lép Gerda mellé.

„Miért vagy oly szomorú?” kérdi s a mint nyájas, szelid hangja megcsendül, Gerdának úgy tetszik, mintha már hallotta volna ezt a hangot. „Bántott valaki?”

Gerdának eszébe jut, hogy eddig soha senkinek sem volt oka arra, hogy őt sajnálja s mikor most e nyájas szavakat hallja, egyszerre elfakad sirva.

„Oh ne sirj!” szól a másik leányka. „Mondd meg inkább, miért vagy ilyen szomorú. Ha azt látom, hogy sírsz, akkor nekem is sírnom kell, pedig lásd, soha életemben nem voltam olyan boldog, mint ma!”

Ezzel szeliden kézen fogta Gerdát s így biztatta: „Tudod mit, sétáljunk egyet a teremben! Istenem, mily szép itt minden! Ha akarod, maradjunk együtt, sőt tánczolhatnánk is egymással.” A mint ezt mondá, átkarolta Gerdát s csak úgy repült vele a termen keresztül.

„Milyen jó vagy te!” mondá Gerda, mikor végre leültek pihenni a terem egyik sarkában egy vörös bársony kerevetre. „De mondd meg, ki vagy?” „Ah, ezt még most nem szabad megmondanom,” felelt a leányka, de ha majd mindnyájan leteszszük álarczunkat, akkor megtudod.”

„Ugy szeretném, ha barátnőm lennél!” sóhajtja Gerda s még sokáig ülnek a kereveten, mialatt sokan jönnek, hogy a kis királyleányt tánczra kérjék, de ez csak fejét rázza s mosolyogva kéri őket, hogy ne haragudjanak, de most szeretne még a kis várurnővel maradni. S csodálatos, még ekkor sem jut eszébe senkinek, hogy a kis várurnőt is megszólítsák. Gerda szeme újra meg újra könybe lábad s csak az vigasztalja szomorúságában, hogy ilyen kedves kis barátnőre tett szert.

„Istenem, ha én is olyan lehetnék, mint te!” mondja Gerda búsan, mire a másik így felel sajtósággal hangjában: „Ki tudja, cserélnél-e velem, ha tudnád, ki vagyok?”

„Oh mennyire szeretném tudni, ki vagy! Ugy-e mindég szeretni fogjuk egymást?”

„Ha te akarod, mindég!”

„Oh hogy ne akarnám!”

E perczben harsogó zene hangzik a teremben s a feltáruult szárnyajtón Gerda szép nagynénje lép be fehér báli ruhában, kezében egy óriási bőségszarvat hozva, mely tele van apró virágcsokrokkal s csillogó rendjelekkel.

„Hölgyeim és uraim!” kiáltja vidáman, „tessék felállni, kezdődik a füzértáncz; le az álarczokkal!”

„Nos, gyorsan,” sugja a leánykának Gerda, „először én veszem le, - ide nézz!”

De mi ez? Midőn álarczát levéve, oda fordul barátnője felé, ez egészen összeretten az ijedtségtől. Rémulve védekezik, midőn Gerda feléje nyúl, hogy az ő álarczát is levegye:

„Ne bánts! „Bocsáss el!” kiáltja ijedten s mire Gerda kissé felocsudott rémületéből, a kis leány már eltűnt előle.

Gerda most igazán megretten. Hát mindenki kerüli ma este? Mi van rajta, a mi mindenkit elrémit? De nem, azt nem engedi, hogy ez a kedves leányka is itt hagyja! Felszökik s villámsebességgel siet utána. Legalább látni akarja még egyszer s megtudni, miért rémült meg annyira, midőn Gerda arcát megpillantotta?

Az ajtó közelében végre utoléri, de ekkor a tündér újra megkísérli a menekülést, mire Gerda karjait feléje terjesztve könyörög neki, hogy maradjon.

A leányka aggódva tekint körül, mintha segítséget keresne, de aztán villámgyorsan fut le a lépcsőn, Gerda ott is a nyomában van s szívébe valami csodás, meseszerű érzés lopózik, miközben így kiált: „Megfoglak!” Az ismeretlen leányka ekkor már majdnem egészen lenn van, de e perczen egyszer csak megvillan valami a lépcső egyik fokán Gerda előtt s látja, hogy ez a leányka gyöngyhímzésű cipőcskéje. A valóságos hamupipőke-papucs!

„Megvagy! Megvagy!” ujjong Gerda. „Harisnyában csak nem mehatsz ki a sáros utcára!”

Valóban, ezt a leányka is belátta, mert megállt, fejét lehajtva s zavarodottan nézve féllábára, melyről lemaradt a cipő.

„Megfogtalak!” kiáltja ismét Gerda, leszaladva hozzá. Most átöleli s levonja arcáról az álarcot, miközben ezt ismétli: „Megfogtalak kis hamupipőke!” De e pillanatban Gerdán van a sor a rémületben. Hol látta e szép arcocskát, mely most itt van előtte szomorú, zavart tekintetével? Most egyszerre eszébe villan valami, s e perczen mélyen elpirul, míg a másik leányka arcza halásápadttá válik.

Mily megszégyenülés! De hát való-e az, a mit lát?

„Te vagy az, Betti?” Kérde végre Gerda. „De hát hogy jutottál e gyönyörű ruhához? S hogy kerülsz ide?”

„Csak úgy, a hogy a mesebeli kis hamupipőke a királyudvarba jutott”, hangzik e perczen az emeleten Gertrud néni hangja. „Tündérkezek által! Még pedig azért, hogy általa mások gőgje meg legyen büntetve! De most ideje hogy feljőjjetek gyermekek, különben meg találtok hűlni.”

„Jer hát!” szól Gerda egész zavartan, miközben megfogja Betti kezét. De a mint néhány lépcsőn felhaladnak, Gerda egyszerre csak megállapodik s zokogásba tört ki, mialatt átöleli a leányka nyakát: „Megbocsáthat-e nekem?” kérde „megbántam mindazt, a mit tettem; ma, e hosszú, keserves délutánon át, mikor oly elhagyatott voltam, beláttam, mennyire helytelen volt eddigi viseletem s fel is tettem magamban, hogy többé soha sem leszek gőgös!”

„Ezt már szeretem”, mondá Gertrud, „mert nincs rutabb s egyszersmind esztelenebb valami a világon a gőgnél. Tudod-e mit hozott a kis Betti a multkor abban az igénytelen bugyorban? Ezt a szép ruhát, melyet anyja varrt s mely neked volt szánva; én azonban odaajándékoztam Bettinek, hogy az én gőgös kis hugomnak leczkét adjak. Nos, úgy-e jól áll a ruha Bettinek!”

„Kimondhatatlanul!” felelé Gerda, „Oh Gertrud néni, édes jó Gertrud néni, kérd meg Bettit a nevemben, hogy bocsásson meg nekem. Annyira szeretem; hisz ő az egyedüli, ki nyájas volt irántam akkor, midőn a többiek még csak nem is törődtek velem!”

„Már most is megbocsátott”, mondá Gertrud. „Nézd, mily nyájasan néz reád. Nos, öleljétek meg egymást! Ugy! Most pedig hadd mondjak nektek egy jó ujságot! A kis Betti mátol fogva az én fogadott leányom, ki itt fog élni a kastélyban velünk, neked pedig társad lesz a játéokban és a tanulásban. Atyád kész örömmel egyezett bele tervembe. Betti édes anyjának ugyanis hét

gyermekre kell gondot viselnie, s azért nem kell neki Bettitől megválnia; - láthatja minden-nap!”

Ez volt aztán az öröm! Gerdára nézve még csak most kezdődött az igazi ünnepély. Most talált még csak mindent szépnek és jónak!

Nemsokára azt is megtudta, hogy a gyermekek csak azért kerültek, mert Gertrud néni mindegyiknek külön meghagyta, hogy míg az álarczokat le nem veszik, addig senki szóba se álljon azzal a leánykával, ki a várurnő-jelmezt viseli. Gertrud néni így akarta megbüntetni a dölyfös gyermeket, kinek e leczke csakugyan használt is. Mikor Gerda megtudta, mi volt e mellőzés oka, akkor aztán az utolsó felleg is eloszlott s a leányka vidáman lépett be a terembe, hol örömujjongva, szeretettel fogadták. Még csak most indult meg a mulatság igazán s oly jó kedvvel folyt, hogy a gyermekek talán soha életükben nem mulattak olyan jól mint ez este.

Csak állat!

Szegény Hektor! Az is megemlegeti azt a napot, mikor a gyermekek örömujjongva hirdették, hogy ma nem kell iskolába menni. „Érted-e Hektor pajtás?” kérdé tőle Gyuri, mire a hű kutya hangos ugatással igyekezett a kis fiunak értésére adni, mennyire felfogja, mit jelentenek e szavak. De nagy, okos szemében valami félénk, szomorú s egyszersmind kérő kifejezés volt, mintha azt akart volna mondani: „De úgy-e azért nem fogsz mindég engem kinezni, ha ennyi szabad időd lesz?” Csakhogy a vásott Gyuri nem éltette meg e néma könyörgést, mert szabadságának öröme azonnal elkezdte a szegény Hektort boszantani és kinezni.

„Kapt meg, Hektor!” kiáltá, miközben egy tejbe mártott zsemledarabot tartott a kutya orra elé. Hektor utána kapott, de Gyuri e perczen elkapta a zsemlet s jót ütött az ezüst kanállal szegény Hektor orrára. Tízszor ismételte Gyuri e tréfát, de az állatban mindannyiszor győzött az engedelmesség s talán az éhség is, mert mindég utána kapott a jó falatnak, mire Gyuri megint csak az orrára koppintott. Mivel ma nem kellett iskolába menni, Gyuri csak akkor ült a reggelihez, mikor szülei és testvérei már régen elvégezték. Most egyedül volt a szobában és senki sem figyelmeztette arra, hogy milyen helytelen az a mit tesz. Néha-néha ugyan magának is eszébe jutott, hogy talán elég lenne már, de aztán ismét vállat vont s azt mondta: „Eh, hiszen Hektor csak állat!”

Szegény kutya bizonyosan azt gondolta, ha egyáltalán gondolkozott, hogy ez ugyan kellemes nap lesz s ha sokáig tart, bajos lesz elviselni.

S csakugyan úgy látszott, mintha Gyuri minden idejét Hektor boszantására akarta volna fordítani, mert egyszerre így kiáltott: „Jerünk át a mi szobánkba, Hektor!” s e szókkal átvezette a kutyát a gyermekszobába, hol Edith éppen babáit mosdatta és fésülte, s még a törülköző, a mosdótál s a kefe is mind ott volt kéznél.

„Hohó, ez lesz csak a jó neked, te lompos vén medve”, kiáltá Gyuri, ki ezzel rögtön neki esett a szegény kutyának s mosta, kefélte, nagy öröme kis öcscsének, ki mindég pompásnak találta azt, a mit Gyuri kieszelt. De szegény Hektor annál kevésbbé találta pompásnak a mai tréfát s nemsokára elkezdett keservesen vonítani, mire Edith és Sándor, a két legidősebb testvér így kiáltott fel: „De Gyuri, mi jut eszedbe?”

Sándor úgy el volt mélyedve könyvébe, Edith pedig abba, hogy szép aranyhaju babáját meg-ettesse, hogy mindedig észre sem vették Gyuri kegyetlen játékát, de most nem akarták engedni, hogy tovább is kinezze a kutyát.

„Nem hagysz rögtön békét annak az állatnak?” mondá Sándor komolyan.

„Hogy lehetsz ilyen szívtelen?” mondá Edith, kinek szeme is könybe lábadt, mikor a szegény állat szenvedését látta.

Gyuri egy pillanatra megállapodott, de aztán ismét megragadta hosszú szőrénél fogva a szegény állatot s így szólt szívtelenül: „Eh mit! meg sem érzi! Hiszen csak állat!”

„Csak állat?” kiáltá most a mellékszoba ajtajából egy érczes hang haragosan. A másik perczen egy magas, karcsu ifjú lépett be a gyermekek közé. „Hogy mondhatod ezt, Gyuri öcsém?” kérdé, miközben megfogta a fiú fürtös barna haját, éppen úgy a mint ez előbb a kutya szőrét fogta. „Vagy talán azt hiszed, hogy az állat nem is Isten teremtménye? Azt hiszed, Isten az állatokra nem is vigyáz? Vagy azt, hogy az állat nem is érzi a fájdalmat?”

Gyuri csakugyan nem tudta, mit feleljen. Igyekezett a fiatal ember erős kezei közül kiszabadulni, mialatt Hektor hálásan simult ennek lábához, érezve, hogy neki köszönheti megszabadulását.

„De hiszen az állatnak nincs esze”, veté ellen Gyuri félig duzzogva, félig zavartan.

„Hogyan?” kiáltá Emil. „Azt hiszed? Hát nem látod, hogyan igyekeznek ez a szegény állat mozgulatai és szemének tekintete által háláját kifejezni? Az igaz, hogy mi nem tudjuk, mennyire van az állatok értelmi képessége kifejlődve, de az bizonyos, hogy csakugy érzik a fájdalmat, mint mi, sőt talán kétszeresen is, mivel még kifejezni sem tudják, mi fáj nekik. Mert már azt is tudja mindenki, hogy sok állat képes aggodalmat, rémületet, vonzalmat s örömet érezni, sőt hála és hűség is van nem egy állat szívében. Egy kis kutya háladatosságáról magam is beszélhetnék nektek valamit.”

„Meséld el Emil, meséld el, kedves, édes Emil!”

„A történet nagyon megható”, kezdé Emil, ki orvosnövendék volt. „Azt tudjátok, hogy nem régen Párisban töltöttem egy félét, mert néhány híres tanár előadásait akartam hallgatni. De azt még nem tudjátok, hogy az orvosok tudományos célból eleven állatokon is tesznek kísérleteket, melyek sokszor nagyon fájdalmasak. Attól ugyan őrizkednek, hogy fölösleges fájdalmat okozzanak, de ha az embereket ki akarjuk gyógyítani, szükséges az, hogy ismerjük a testnek belső részeit is. Így aztán azon állatoknak, melyeken a kísérletet végrehajtják, nagyon sokat kell szenvedniük.

Tanárunk, ki híres tudós volt, egyszer egy kis kutyán akart kísérletet tenni s ezért odakötözte az asztalra. Megelőzőleg épen a szív veréséről tartott nekünk előadást s mert ezen az eleven kis állaton meg is akarta azt mutatni. E célra apró fehér papírzászlócskákat tűzött fel néhány finom, hosszú tűre, melyek közül egyet bele akart szúrni egészen a kis kutya szívébe, hogy aztán a zászlócska mozgásairól lássuk, hányat ver a kis kutya szíve másodpercenként. Oh, mintha most is látnám a szegény állat okos szemének megrettent kifejezését! Mindnyájunk szíve összeszorult arra a gondolatra, mennyit fog szenvedni szegény kis kutya; de hiába, a kísérletnek meg kellett lennie s tanárunk mélyen beleszurta az egyik tűt az állatka testébe. De e pillanatban a kis kutya a kétségbeesés erejével szétszakítá a kötelékeket, melyek a deszkához csatolták s leugorva az asztalról, testében a remegő zászlócskával, odafutott közénk s két hátsó lábára állva szolgálni kezdett, miközben első lábait könyörögve tette össze, úgy a mint azt a betanított kis kutyák sokszor teszik. A dolog tanárunkat is mélyen meghatotta s gondolhatjátok, hogy nem tudta megölni a szegény állatkát, hanem meghagyta életét, sőt azonnal megmosta és bekötözte a testen ejtett sebet s néhány napig oly gondosan ápolta, hogy a kis kutya nemsokára egészen meggyógyult s tanárunk ekkor egy rokonának ajándékozta. Hanem a kis kutya innen mindennap eljött a tanár lakására s oda ült az ajtó elé. Sokszor félnapon át ott volt éhezve és fázva, de még sem ment el. Tanárunk már többször elküldte, de a kis kutya megint csak visszajött, mert jóltevőjétől nem tudott megválni. Végre a tudós szíve megesett rajta, s házába fogadta s e naptól kezdve az utcán mindég ott látni mellette a kis kutyát, mely tökéletesen megnyerte e nagytudományu, komoly ember szívét. S lássátok, ez a kis kutya is csak állat volt!”

„De az ilyen okos állatok nagyon ritkák, ugy-e Emil?” kérdé Sándor.

„Van bizony közöttük sok ilyen okos”, felelt Emil. „A mi papagályunkat sem lehet ostobának mondani. A mama azt állítja, hogy míg én távol voltam, Kokó egyetlen egyszer sem énekelte az én kedvencz dalomat, melyre pedig azelőtt mindannyiszor rágyujtott, a hányszor csak beléptem a szobába. Mikor azonban tegnapelőtt este váratlanul megérkeztem s ezen a szobán keresztül az enyémbe észrevétlenül akartam belopódzni, hogy szülőinket fel ne keltsem, akkor ez a hamis Kokó azonnal észrevett s e pillanatban rákezdet az ismerős dalra. Ugy-e ez aztán szép üdvözet volt? Pedig, lássátok, Kokó is csak állat!”

„Igazad van Emil, ostobaság volt, a mit mondtam,” szólt Gyuri. „Belátom, hogy rosszul cselekedtem, de lásd, igazán nem akartam semmi rosszat s csak azt akartam vele mondani, hogy egy kis tréfa nem árthat az állatoknak - -”

„Egy kis tréfa! Csakhogy annak már fele sem volt ám tréfa, a mit te tettél. De ha megbánod, akkor annál jobb; - szent a békesség, mert hiszem, hogy ezentul mindég jól fogsz bánni az állatokkal. De azt a tanácsot elfogadhatod tőlem, hogy hagyj fel az e fajta tréfákkal mindörökre, mert az ilyenek nem igen szoktak jóra vezetni. Erről is tudnék egy történetet elbeszél-
ni” - mondá Emil, mire a négy gyermek újra rákezdte:

„Mondd el Emil! mondd el, kedves, édes Emil!”

„Nos hát” - kezdé az ifjú, „ennek a történetnek egy kis majom a hőse, melyet egy tudós kapott ajándékba egy barátjától, ki messze földről tért haza. A csendes, magába zárkózott tudósnek roppant gyönyörűsége telt a víg, tréfás állatkában, elannyira, hogy néha órákig is eljátszott vele. Egyszer, midőn a vásártéren áthaladt, eszébe jutott valami, a mi jó mulatságot szerezne új lakótársának. Vett két olyan dobozt, melyekből egy kis fekete ördög ugrik ki, ha valaki a fedelet felnyitja. Most a tudós az egyiket úgy hagyta, a mint volt, míg a másikkól kivette az ördögöt, s aztán az egész dobozt telerakta cukorral, a mit a majom nagyon szeretett.

Nem volt nehéz a majmot rászoktatni arra, hogy maga kinyissa a dobozt s cukrot vegyen ki belőle. Gondolhatjátok, mennyire tetszett ez a multság a nyalánk állatnak. Mihelyt látta, hogy ura a dobozt kezébe veszi, ugrálni, kiabálni kezdett, hogy megmutassa, mennyire örül a cukornak. De egyszer aztán szörnyű meglepetés érte a majmot, a mint ugyanis leveszi a doboz fedelét, egyszerre csak kiugrik belőle egy piros nyelvű, bozontos fekete ördög.

A tréfa pompásan sikerült; a majom rémülve dobta el a szelenczét s látszott rajta, mennyire meglepte e váratlan dolog.

A tudós jót nevetett s már előre örült, mikor elgondolta, milyen óvatosan fogja a majom másnap a dobozt kinyitni. De mégis, egészen megsajnálta a szegény kis állatot, mikor látta, mily búsan ült kalitkájában egész nap. Másnap aztán, mikor a tudós odanyújtotta neki a dobozt, a majom egy megijesztett gyermek arczkifejezésével nyult utána. Nagysokára mégis elhatározta, hogy kinyitja. De mily nagy volt öröme, mikor látta, hogy minden a régi rendben van. A doboz ismét tele volt izletes cukorral s ekkor a majom ki is válogatta a legszebbeket. A tudós egészen meghatva látta, milyen boldog és jókedvű volt a kis állat egész nap. Ugy látszott, hogy már egészen meg is feledkezett az ördögről s másnap újra minden gyanakodás nélkül nyult a szelencze után. De a tudóst annyira mulattatta a multkori tréfa, hogy újra megpróbálta s mikor a majom kinyitotta a szelenczét, ismét az ördög ugrott ki belőle, mire a szegény állat megint megrémült s egész nap ép oly szomorú volt, mint mikor első ízben tréfálták meg. Másnap aztán, mikor a tudós szokás szerint oda nyújtotta neki a szelenczét, az állat arcza valóságos aggodalmat fejezett ki. De annyira szerette az édességet, hogy nem birt lemondani róla s megint csak levette a doboz fedelét. Persze, ma ismét az ártatlan cukor volt benne, s ez így ment napról napra felváltva, egyszer a cukor, másszor az ördög volt a sorban. De a szegény állat az egész idő alatt roppant izgatott volt. Előbbi vígsága, tréfás kedve szomorúságnak, levertségnek adott helyet. Napról napra soványabb, gyengébb lett s ura ekkor megijedve látta, hogy tovább ment a tréfában, mint talán kellett volna. Elhatározta, hogy többé nem ijeszti meg a szegény állatot s e naptól fogva mindég csak a cukros dobozt nyújtotta neki. Öröm volt nézni, hogy éledt újra a kis majom, hogy nyerte vissza jókedvét és vígságát. Így mult el egyik hét a másik után s az állat csak néha volt komoly és csendes, mintha az elmúlt napok ijedelmein gondolkoznék.

De a tudósnak eszébe jutott, hogy érdekes volna látni, vajjon minő hatást tenne az előbbi tréfa a majomra most, hogy már ennyire megerősödött? Csakugyan elővette a másik dobozt s odanyújtá a majomnak mire ez kinyitotta és - és -”

„Nos, aztán?” kérdék a gyermekek.

„És holtan esett össze! Mint aztán később kiderítették, a szegény állatot szívszélhűdés érte. Az ijedtség, mely most még váratlanabban jött, mint azelőtt, oly nagy volt, hogy a szegény majom nem bírta ki s belehalt. Képzelteritek, mennyire sajnálta ura e veszteséget, de már most nem lehetett jóvá tenni; ez volt büntetése azért, mert úgy gondolkozott, hogy a majom csak állat.”

„Ez nagyon szomorú történet volt, Emil”, mondák a gyermekek. Legjobban Gyurit hatotta meg, ki így szólt: „Igazad van Emil, az ilyen tréfák nem vezetnek jóra, de ígérem neked, hogy ezután soha sem bántom az állatokat, sem rossz akaratból, sem tréfából.”

„Komolyan ígéred ezt?” kérdé Emil, mire Gyuri egy pillanatig gondolkozott s aztán komolyan lépett oda bátyja elé s kezét nyújtva neki, így szólt szilárd, határozott hangon:

„Megígérem!”

„Hát ti, Sándor és Edith?”

„Oh Emil, én úgyis mindég úgy szerettem az állatokat!” mondá a leányka.

„Én is”, tette hozzá Sándor, „de máától kezdve még jobban fogom szeretni s őrizkedni fogok egyet is bántani vagy kínozni.”

„Jól van”, felelt Emil, „akkor jertek át az én szobámba.”

Itt aztán Emil elmondta testvéreinek, hogy mi az az „állatvédő egyesület”, mely azon célból alakult, hogy a szegény állatok kínzását meggátolja. „E nemes célú egyesületnek most már ezer meg ezer tagja van”, mondá Emil s aztán e kérdéssel fordult testvéreihez:

„Nem akarnátok ti is belépni ez egyesületbe?”

„Hogyan, mi?” kérdék a gyermekek, mialatt csodálkozva s nevetve néztek egymásra.

„Igen, igen, ti. Hiszen az egyesületnek a gyermekek között is nagyon sok tagja van. Ha komolyan meg is akarjátok tartani azt, a mit ígértetek, akkor én ép oly komolyan veszek fel benneteket az egyesület kötelékébe. Nos?”

A gyermekek majdnem aggódva néztek az ifjúra, de mindhármuk szíve kész volt mindenre, mit testvérük akart, kit végtelenül szerettek.

„Nos, csak ne féljete, a dolog nem jár semmi nehézséggel. De írásban kell magatokat köteleznetek. Ime, itt van három iv fehér papír s itt áll a tinta. Most csak üljete ide egymásután s írjátok le szépen és olvashatóan, a mit tollba mondok nektek:

„Alulírott ezennel kinyilatkoztatom, hogy belépek az egyesület tagjai közé s egyszersmind ígérem, hogy soha állatot bántani vagy kínozni nem fogok, sőt erőm és tehetségem szerint igyekezni fogom meggátolni azt, hogy mások az állatokat bántalmazzák.”

„Készen vagytok? Jó. Ha tehát elhatározástok szilárd, akkor mindegyik írja alá a nevét!”

Néhány percnyi ünnepélyes csend után a gyermekek átnyújták az ifúnak az aláírt czédulákat.

„Ugy! Most már beléptetek az egyesület kötelékébe”, mondá Emil, „s én azonnal elküldöm e három lapot az egyesület alapítójának. Gondoljátok meg, mily nagy kötelezettséget vállaltatok magatokra. Becsületes ember szavának áll! Az írott szó pedig háromszor annyit bizonyít.”

A három gyermek csakugyan megjegyezte ezt s Hektor volt az első, a ki hasznát húzott a dologból. Bizonyára eleinte nagyon csodálkozott mikor látta, milyen jól bánik vele Gyuri, ki eddig ugyancsak megkínózta néha.

De az a fuvaros meg bizonyosan még jobban csodálkozott, a kit - midőn kutyájával egy nehéz kocsit húzatott - egyszer csak megszólít egy ragyogó szemű szép fiúcska:

„Bocsásson meg, de ezt az állatot nem szabad így kínozni. Kérem, könnyítse meg ezt a terhet, mert én nem engedhetem, hogy ez a szegény kutya ilyen nehéz kocsit húzzon. Én tagja vagyok az állatvédő egyesületnek!”

S íme, a fuvaros erre minden szó nélkül levette a legnehezebbik árut, vállára vette s úgy folytatta útját.

Gyuri - mert ő volt a bátor állatvédő - örömmel és büszkén beszélt el Emilnek, a mi történt.

Ha valakinek kedve van az egyesület tagjai közé belépni, könnyen megteheti, mert ez már most minden országban van. Csak a fentebbi kötelezvényt kell leírni s azt névalírással ellátva az egyesülethez elküldeni.

Hanem az a fő, hogy elhatározása komoly legyen és szilárd!

A fenyőfa.

Ervin egy gazdag földesurnak egyetlen fia volt s ott élt boldogan atyja gyönyörű birtokán, mely szép, hegyes-völgyes vidéken feküdt. Ervin eszes fiúcska volt s szülői ezért nagyon szerették volna, hogy annak idején tanult férfi legyen belőle, talán híres orvos vagy tanár, míg bátyjai a gazdálkodást tanulták odahaza, atyjuk birtokán. Csakhogy Ervin szülei nagyon messze laktak a várostól s így a fiúcskának már kis korában meg kellett válnia otthonától, szülőitől és testvéreitől, hogy a városban az iskolát látogathassa.

Szülei egy tanító özvegyénél helyezték el, ki leánykájával egyedül lakott egy csinos, tiszta külvárosi házban. Ervin anyja nagy örömmel látta, hogy az özvegy valóságos anyai szeretettel fogadja az ő kis vadóczt fiát, ki valóságos szilaj falusi gyermek volt. A honvágyat Ervin nem-sokára legyőzte; az iskola, az új környezet, a víg pajtások, minden elfoglalta a gyermek vidám, fogékony lelkét s levelei, melyeket szüleinek írt, hétről-hétre derültebbek, vigabbak lettek.

Egyedül az erdő volt az, mely után a gyermek egész lelkével vágyakozott. Az erdő, susogó százados tölgyfáival, sötét fenyőcsoportjaival, szép, rezgő, üde zöld páfrányaival s a bársonyos moha közül integető virágaival. A fiúcska nem tudta feledni az erdőt, melyben annyi szép órát töltött s nem győzött barátainak eleget beszélni annak szépségéről. Ilyenkor talán senki sem hallgatta nagyobb figyelemmel, mint a kis Tóni, az özvegynek öt éves leánykája, kinek fehér arczán s kék szemében a legnagyobb érdeklődés tükröződött.

Karácsonykor már háromnegyed éve volt annak, hogy Ervin megérkezett új otthonába s azóta egy napra sem ment haza szülőihez. Most azonban elhatározták, hogy hazaviszik s attól kezdve, hogy Ervin e hirt megtudta, alig találta helyét s türelmetlenül számlálta a napokat sőt még éjjel is arról álmodott, milyen jó lesz az elhagyott otthont viszontlátni.

„Ilyenkor olyan a mi erdők, mint valami tündérbert”, mondá egyszer. Vakító fehér hóval s csillogó jéggel van borítva minden s az egész erdő oly csendes, oly ünnepélyes. S ha néha kisüt a nap, úgy csillog a fák galyain a zuzmara, mint a drágakő. De a legszebb mégis a karácsonyfa, melyen ezer meg ezer fényes gyertya gyúlad ki, mint a csillagok az égen. Óh Tónika, ha te azt láthatnád!”

A leányka még soha életében nem látott karácsonyfát. A városka, melyben lakott, nagyon is messze feküdt az erdőségtől s azonkívül a vasuti közlekedésre nézve is úgy kiesett az utból, hogy bizony nem igen került ide karácsonyfa. Csak a leggazdagabb családok szánták rá magukat arra, hogy drága pénzért egy fenyőfát hozassanak karácsony estére. Tóni anyja azonban szegény özvegyasszony volt s így a szép ünnepet mindég karácsonyfa nélkül ülték meg. Ezelőtt a leányka csakugy örült, mintha a legdrágább ajándékokat kapta volna, most azonban önkénytelenül eszébe jutott, hogy milyen csodaszép lehet a karácsony-ünnep az ő kis barátja otthonában.

Ervint ó-év estéjére várták a városba vissza. A kis Tóni egész délután ott könyökölt az ablakban, hallgatva a szánok csilingelését. Látta, mint állt be a szürkület, mint gyultak ki az égen a csillagok, miközben lenn, a főutczán a vörös fényű olajlámpákat is meggyújtották.

Tóni már egészen belefáradt a nézésbe és várakozásba s ott, egy ültőhelyében elaludt s még arra sem ébredt fel, mikor egy szán nagy csilingeléssel és ostopattogással közeledett s végre ott állapodott meg a kapu előtt. Tónika anyja azonnal meghallotta Ervin hangját, mire rögtön lesietett a lépcsőn, hogy a gondjaira bizott gyermeket üdvözlje.

Ervin úgy ült ott a ládák és csomagok közé temetve, mint valami utazó kereskedő. Szülői ugyanis mind becsomagolták azt a mit Ervin kapott s több ládával küldtek ajándékokat Tónika és anyja számára is. De a legszebb volt egy szép fiatal fenyőfa, mely cserépbe ültetve magasra emelkedett a kocsi fenekéből.

„Hol van Tóni?” kiáltá Ervin, mihelyt a kocsiról leugrott. „Elaludt” felelé az özvegy, mire a gyermek szeme felragyogott örömeiben.

„Hisz ez pompás”, kiáltá, megcsókolva nevelő anyja kezét. „János majd behozza utánunk a fát a másik szobába. Hoztam magammal viaszgyertyákat, aranyalmát és süteményt, ezzel majd feldiszitjuk a fát s mire Tóni felébred, egész pompájában fogja a karácsonyfát megpillantani.”

Az özvegy mosolyogva engedett a fiu sürgető kérésének, mire ez gyorsan levetette télikabátját, s megdörzsölve félig megfagyott fülét, bement a szobába, hogy munkához lásson. Anyja két nagy dobozt rakott tele tarka czukrokkal s karácsonyi süteményekkel, melyeket maga készített. Volt ott továbbá arany alma ezüst dió s néhány ragyogó csillag. Ervin most mindezt felkötözte az előre elkészített piros pamutra s azután ráaggatta a szép fenyőfa zöld galyaira. Az özvegy mosolyogva s mégis könnyező szemmel nézte a gyermeket, mialatt a viaszgyertyákat beleillesztette a kis csiptetőkbe.

Mikor mindennel készen voltak, akkor Ervin felköltötte a leánykát s bevezette a fényesen kivilágított szobába. Mikor a gyermek belépett, halavány arcát élénk pirosság önté el örömeiben s aztán bámulva csapta össze kezét, mert ily szépnek álmában sem képzelte volna a karácsonyfát. Öröme, hálája, elragadtatása oly megható volt, hogy Ervin hamis, mosolygós szeme is könnybe lábadt.

A kis Tóni arcza még hetek multán is csakúgy ragyogott az örömtől s oly áhitattal nézte a karácsonyfát, hogy a világért sem mert volna hozzányúlni s Ervin alig tudta rávenni arra, hogy a süteményeket megízlelje. A leányka azt akarta, hogy minden úgy maradjon, a mint első este volt. Órák hosszat elült a fa mellett s szivta annak balzsamos illatát s ilyenkor azt hitte, hogy az erdőben ül, a susogó, árnyas, illatos erdőben, melyről Ervin oly sokszor beszélt neki.

De a fácska nem érezte magát nagyon jól e szűk, meleg, alacsony szobában. Napról-napra sűrűbben hullatta hamvaszöld leveleit s reggelenként egész halommal söpörték ki a szobából.

Végre már nem lehetett a fácskát tovább tartani a szobában s ekkor Tóni sírva kezdte leszedni róla az édességeket, hogy aztán gondosan belerakja egy kis ládába.

„Legjobb lenne”, mondá anyja, „ha a karácsonyfát elégetnék; majd meglátod, milyen vígan ropog és pattog a tűzben.” De erre Tóni elkezdett könnyöregni, hogy ne tegyék, hátha még megtanulja a fa, hogyan kell a tűt megtartani.

Mikor Ervin hazajött az iskolából, szokás szerint a szinbe szaladt, hogy onnan szánkóját előhuzza. De amint belépett, megpillantotta a csupasz fát s mellette Tónit, kisírt szemmel.

Mindjárt tudta, mi történt s azért így kiáltott fel: „Csak nem sírsz talán Tónika? Hiszen még csak most lesz az igazi mulatság. Nézd, itt van a zsemlém, a mi reggeliről megmaradt; ezt most felvágjuk apró darabokra s felkötözzük a fára, hadd legyen a madaraknak is karácsonyfájuk! S aztán majd arról is gondoskodunk, hogy senki se vigye el a fadat. Mindjárt hozok egy ásót, aztán elültetjük s így megmarad továbbra is. Nos, jó lesz?”

Tóni mosolyogva intett, hogy nagyon jó lesz, mire Ervin azonnal ásót hozott s azonnal hozzálátott a munkához. Mikor azonban a fát a faedényből nagy nehezen kivette, csodálkozva látta, hogy a törzs végén számtalan apró gyökér mutatkozik.

„Nézd csak!” mondá Ervin, „még az is megtörténhetik, hogy a te kedvedért megered itt a földben, megerősödik s tavaszra új ágakat hajt.” „Istenem, ha úgy lenne”, kiáltá Tóni, bámulattal nézve a fára.

Ugy látszott, hogy Tóni nem kívánt lehetetlent, mert a kis fa sokkal jobban érezte magát a szabad levegőben, fényes téli napsugárban hulló hó közepette, mint benn a szűk, meleg szobában. Most már nem szórta többé a leveleit s mikor a verebek reá szálltak; úgy tetszett, mintha reszketne örömeiben, mivel ez hazájára s az elmúlt időkre emlékeztette.

Mikor aztán a hó elolvadt, akkor Tóni naponként kiment locsolójával s megöntözte a fenyőfát. Nemsokára megérkezett a tavasz, mely a falut oly csodaszéppé tudja varázsolni. A lég tele volt ibolya- és jáczint illattal. Az orgona bokrok el voltak borítva bimbóval s minden zöldelt, minden virult.

Egy reggel Ervin e szókkal futott be a szobába: „Kihajtott, Tóni, kihajtott. Meg van mentve!” Tónika mindjárt tudta, hogy Ervin mit akar mondani s azért vigan szaladt ki vele a fenyőfához, melynek ágain csakugyan ott volt néhány fényes, barna dudorodás.

„Ezek a rügyek”, mondá Ervin „Majd meglátod, hogy hat hét múlva tele lesz a mi kis fenyőfánk szép zöld hajtásokkal.”

S csakugyan így is lett! Hat hét múlva a kis fa teljes tavaszi pompában állott. Mert azt gondolta magában, hogy mit használ azzal, ha szomorkodik és daczol, azért hogy nem lehet ott a jól ismert szép, sűrű erdőben? Egyszer meghallotta, mikor Ervin így szólt: „Igyekezni kell az embernek erőt venni magán s akkor aztán elfeledjük a honvágyat.” E naptól kezdve a fa is igyekezett megszokni új otthonában s hajtani, rügyezni kezdett. Minden ág végén három friss, zöld hajtás volt, melyek egyenesen felfelé álltak, mintha karácsonyi gyertyácskák lettek volna. Az egész udvarban érezhető volt a fenyő üdítő, fűszeres illata s a kis Tóni úgy szerette volna élvezni a balzsamos levegőt, csak hogy mióta a tavasz megérkezett, azóta a szegény gyermek a szoba küszöbét sem léphette át, mert kitört rajta a láz s ez ágyba döntötte. „Szegény kis Tóni!” mondák a szomszédok, ha a gyermek nem hallotta, hogy róla beszélnek. Betegsége már hetek óta tartott, s egyideig ugyszólván élet és halál között lebegett a leányka, de azért mindent a legnagyobb türelemmel szenvedett el. Végre sok, sok idő múlva az orvos kimondta, hogy Tónika túl van a veszélyen. De azért a szegény anya és Ervin még mindig sokat aggódtak miatta, mert Tónika halványan, erőtlenül feküdt a puha párnák között s alig bírta kezét csak mozditani is, szeméből pedig egészen eltűnt az előbbi ragyogás. Az orvos ugyan azzal vigasztalta az anyát, hogy most már gyorsan fog menni a gyógyulás, mert tavasz van, de Tóni ereje csak nem akart visszatérni. Feltűnő volt, mennyire fáradtnak, közönyösnek, kimerültnek mutatkozott folyton. Egyetlen egyszer történt meg, hogy mosoly derítette fel arcát; akkor, midőn Ervin arról beszélt neki, mily szépen zöldel a fácska, melynek ágai közt most egy pintyőke-pár rakott fészket. De úgy látszott, mintha az öröm is megerőltette volna, mert nemsokára mély álomba merült s halvány ajkai körül most is ott volt az a szomorú vonás, mely betegsége alatt annyi fájdalmat okozott az aggódó anyának.

Tóni egy egész órahosszat aludt, mialatt anyja szomorúan ült ágya mellett, Egyszerre azonban egy mélyet lélezett a kis beteg s szemét felvetve, így szólalt meg: „Most már meggyógyulok, mert a fenyőfa fog rajtam segíteni!”

Anyja csodálkozva nézett reá, mire a gyermek így folytatá: „Igen, igen, tudom, hogy úgy lesz. Oh, olyan szépet álmodtam. A kis fenyőfa ott állott ágyam mellett s a madarak így csicseregtek az ágak között: „A fenyőfa segít rajtad!”

A beteg gyermek már régen nem beszélt annyit s most már látszott, hogy csakugyan jobban van valamivel. Anyja boldogan csókolta meg a leányka homlokát, aztán pedig felemelkedett s mintha valami sugta volna neki, odament a kis fához s letört róla néhány galyat s ezeket bevitte a szobába.

Mily csodás, erősítő, fűszeres illat volt ez! Vajjon nem rejlik-e e fában valami hatalmas gyógyító erő? Az özvegy úgy érzé, mintha valami felsőbb sugallat tanácsolná neki, hogy szedje le a fenyő hajtásait s készítsen belőle erősítő fürdőt a gyermek számára.

Ervin segítségével csakugyan szedett is az anya jó csomó friss hajtást a fáról s beledobva a meleg vízbe, fürdőt készített vele. A mint Tóni messziről megérezte a fenyőillatot, élvezettel szivta be, miközben így szólt:

„Milyen üdítő illat!” „Csakugyan az”, felelt Ervin a szobából kilépve, „egészen olyan, mint az erdő illata.”

A remény, mely ily váratlan derült fel a szegény anya lelkében, nem csalt, mert már az első fürdőnek is megvolt a maga hatása. A gyermek ez este evett először némi étvágygyal, másnap pedig már örömmel emelkedett fel ágyában, mikor anyja az illatos fürdőt hozta. Harmadnap már játszott is a langyos víz habjaival, mely oly erősítőleg hatott elgyengült testére.

Mikor a fenyőfácska már utolsó hajtásait is odaadta volt, már akkor Tónika annyira megerősödött, hogy ha anyja és Ervin kézen fogták, már járkálni is tudott a napos utcán fel s alá a ház előtt.

„Nos, most már fenyőfürdő nélkül kell még jobban megerősödnöd, kicsikém!” mondá az anya.

Ervin azonban közbe vágott: „Nem úgy, nézzetek csak, mi jön ott az utca sarkon”, mondá, oda mutatva a sarok felé, honnan kocsik közeledtek. „Irtam anyámnak, hogy szükségünk van sok, sok fenyőgalyra, mert Tóninak jól tesz a fenyőfürdő. Most fogadni mernék, hogy ő maga hozza ott a kocsin.”

A fiúnak csakugyan igaza volt, mert mihelyt anyja a fiú levelét megkapta, rögtön utra kelt, mert nagyon sajnálta a szegény beteg gyermeket. Fenyőgalyakat azonban nem hozott.

„Tudnék én valami jobbat”, mondá, miután mindhármukat üdvözölte volt. „Az én kedves Tónikám velem jön s ott az erdei lég és az erdei illat egészen meggyógyítja. Ugy-e magammal vihetem?”

Az özvegy örömmel egyezett bele, bár nehezére esett, hogy gyermekétől el kellett válnia. Tóni csakugyan elment s mikor a gyönyörű erdőt megpillantotta, elragadtatása nem ismert határt, mert ilyen szépet elképzelni nem tudott.

De a kis fenyőfa nagyon különösen érezte magát, mikor a leányka eljött hozzá bucsuzni, mikor már a kapu előtt nyerítettek a lovak, melyeket a fácska oly sokszor látott az erdőn keresztül vágatni.

„Bárcsak én is visszamehetnék az erdőbe!” susogták az ágak, de e pillanatban megcsendült messziről Ervin hangja, ki így szólt anyjához könnyein keresztül mosolyogva: „Ah anyám, hiszen fáj egy darabig, az igaz, de ha az ember a kötelességére gondol s ha igyekszik magán erőt venni, akkor aztán vége a honvágnak!”

Mikor a kis fenyőfa ezt hallotta, feltette magában, hogy megszokja új hazáját, nem kívánczik többé vissza s igyekezni fog minél szebben fejlődni.

S mikor aztán a leányka már fenn ült a kocsin az urhölgy mellett, s a lovak megindultak, akkor a fenyőfa barátságosan integetett féléje, miközben galyai ezt susogták: „A viszontlátásra!”

Péterke.

Bizony mi tagadás benne, az egész iskolában nem volt olyan gyermek, kinek egyszer-másszor ne lopódzott volna irigység a szívébe, ha arra gondolt, hogy milyen jó dolga is van a kapitány ur gyermekeinek! A két kis leány, Flóri és Ella mindég gyönyörű ruhácskában és kalapban jöttek az iskolába; nekik voltak mindég a legszebb babáik; füzeik pedig kívül-belül kifogástalan tiszták voltak, s ők hozták mindég a legizletesebb uzsonnát. De a két fiú, Guszti, a negyedik gymnasium egyik legjobb tanulója s Vilmos, a hatodik osztály legkisebb növendéke szintén sok jóval dicsekedhettek. Irónjaik mindég hegyesre voltak faragva; mindennapra volt nekik vakító fehér keményített gallérjuk s ehez csinos, csokorra kötött nyakkendőjük. Könyveikre s füzeikre gyönyörű kiczifrázott betűkkel volt felírva a név, továbbá ősszel szép tarka sárkányokkal játszhattak s e mellett a pompás uzsonna az ő táskájukból sem hiányzott.

Azt mindenki tudta, hogy mamájuk gyenge, beteges asszony, kinek nyugalomra s kimélésre van szüksége. Így tehát nem ő lehetett az, ki a gyermekek számára mindenről gondoskodott. Nem, valaki más volt ez az ezermester.

Ha a kis leányok azt kérdezték az iskolában Ellától: „Ugyan mondd csak, ki horgolta ezt a gyönyörű sapkát a babádnak?” akkor Ella egész közönyösen felelte: „Ezt? Ah a Péterke!”

Ha azt kérdezte valaki, hogy ki himezte ki nyári ruhájukat ily szépen, a felelet megint csak az volt: „A Péterke!” Ki készítette el a tizórai uzsonnát ily szépen? A Péterke. Ki hallgatta ki a gyermekeket, ki tanulta a fiukkal a latin feladványt, a leányokkal pedig a többi leckeiket s ki tartotta füzeiket és tollaikat ily szép rendben? Ismét csak a Péterke. Péterke főzött és vasalt, ápolta a beteges mamát; gondot viselt az eleven gyermekekre. Péterke mindent tudott; mindenhez értett; mindenkinek a baján tudott segíteni s mindenkihez kimondhatatlanul jó volt és szives. Szóval, Péterke a ház jó szelleme volt.

De tulajdonképen ki volt hát ez a Péterke? fogjátok kérdezni, azt gondolva, hogy bizonyára valami jóltévő kis törpe volt, vagy valami jó tündér.

S csakugyan Péterke ép oly kicsi és szürke volt, a minőnek a törpéket rajzolják, de azért nem valami mesebeli lény volt, hanem csak olyan emberi lény, mint akármelyikünk. Péterke tulajdonkép öreg kisasszony volt, kit igazi nevén Petrea kisasszonynak hívtak, csak hogy a gyermekek már nem is ismerték ezt a nevet, sőt azt sem tudták, mióta van Péterke náluk s hogy rokona-e szülőiknek, vagy valami más körülménynél fogva él családjukban.

Annyi azonban állt, hogy mióta eszüket tudták, mindég Péterke volt az, ki esténként lefekvéskor melegen betakarta őket s ott maradt náluk, kezüket fogta, ha nyugtalanok voltak s nem tudtak elaludni.

Ha valaki ezt hallotta, mindjárt arra gondolt, milyen jó lehet, a hol egy ilyen áldott jó lélek van a házban s hogy a kapitány ur gyermekei bizonyára nagyon szerették azt, a ki annyi jóval volt irántuk.

Hiszen szerették, az igaz, de azért iránta való viseletük nem mindég mutatta ezt a szeretetet. Csak hogy Péterke nem is kívánt sokat. Mindég nyájas volt, csendes és szerény s minden zúgolódás nélkül végezte el tenger sok dolgát, mintha ez nem is lehetne másképp. A helyett hogy parancsolt volna a gyermekeknek, mindég csak kérte őket s minden kis szolgálatot oly szépen megköszönt nekik, mintha az valami nagy dolog lett volna, ha Guszti egyszer felvette neki az elgurult gyüszüt, vagy ha Ella odanyújtotta neki a czukortartót.

Így aztán a gyermekek nem valami nagy tiszteletet tanusítottak iránta s jóságát, nyájasságát úgy tekintették, mint valami egészen természetes dolgot, mely nem is lehetne másképp.

„Péterke, fond be a hajamat!” - „Péterke mennyi 102 meg 82?” - „Péterke, uzsonnát kérünk!” - „Péterke, varrd meg ezt, varrd meg azt!” -

És ez így ment reggeltől estig, néha késő éjszakáig. Hogy Péterke is kifáradhat, arra senki sem gondolt. De a gyermekek mégis tudták, mi az a kimélet és gyöngédség, mert anyjuk már évek óta beteges volt s azért az ő közelében a gyermekek halkan beszéltek, lábujjhegyen jártak, s ha néha szabad volt belépni az ünnepélyesen csendes betegszobába a halvány szép mamához, kit mindnyájan szívéből szerettek, úgy ezt mindig aként tekintették, mint valami nagy engedélyt. Itt, a mama közelében minden gyermek csupa jószág és szelidség volt.

Hanem Péterke, az egészséges volt; Péterke az övök volt egész nap. Kinek jutott volna eszébe, hogy talán Péterkét is kellene kimélni? Hiszen még ő maga is nevetett, ha a halvány, nyájas, kedves mama hálásan szorítá meg kezét, hogy megköszönje sok jószágát. Péterke ilyenkor mindig egész zavartan mondá: „De kérek, kedves Virginiám, hiszen azért vagyok a világon!”

Míg a gyermekek csak ilyen közönyösek s néha egy kicsit nyelvesek voltak az öreg kisasszonynyal szemben, addig még csak nem volt baj. De egyszer aztán, Isten tudja, mi ütött hozzájuk! Egy reggel ugyanis Péterke, tulságos gondoskodásból még az iskolába is elvitte Guszti után az uzsonnát, melyet ez odahaza felejtett. Az öreg kisasszony éppen akkor lépett be a gymnasium udvarára, mikor az egész osztály ott játszott és lármázott. Mikor a pajkos fiúk az öreg kisasszonyt meglátták, elkezdtek nevetni és suttogni s mikor Péterkének végre sikerült a tömegben keresztüljutva Gusztihoz jutni, látta, hogy ez is együtt nevetett pajtásaival s hogy e mellett egészen elpirult zavarában, mikor Péterke az uzsonnát átnyújtotta neki.

Gusztin e naptól kezdve soha sem akart Péterkével együtt az utcára menni s az is megtörtént nem egyszer, hogy ha az öreg kisasszony váratlanul lépett be a gyermekszobába, látta, hogy Guszti felhúzott vállal, meggömbült háttal utánozta az ő biczegő járását, mialatt a többiek nevettek és tapsoltak ez illetlen játéknak. Igaz ugyan, hogy ilyenkor, ha Péterke belépett, mindnyájan szétszaladtak, de azért ebédnél, vagy vacsoránál mindig nevetgéltek, titokban egymásra nézve, mert ilyenkor megint csak Guszti tréfája jutott eszükbe. Egyszer a fiú egy kis czédulát adott körül titokban testvérei közt s azt egyikük sem vette észre, hogy Péterke szeméből sűrűn hullanak a könnyek a kezében tartott sapkára, melyet éppen Vilmosnak horgolt.

Ezelőtt sohasem jutott eszükbe az, hogy Péterke csunya. De mióta Guszti pajtásai annyira gúnyolták meghajlott alakja, hegyes sovány arcza és ősz haja miatt, azóta a gyermekek is észrevették s azóta nem volt nap, hogy a szegény öreg kisasszonynak ne kellett volna valami gúnyolódást elszenvednie. Gusztinak veszedelmes utánzó képessége volt s ehez járult még az, hogy néhány vonással pompás torzképeket tudott papírra vetni. Ilyenkor aztán testvérei sem tudták megállani nevetés nélkül s még Flóri is elnevette magát ilyenkor, pedig ez volt a testvérek között a legjobb és legokosabb. Így aztán kitört Péterke és a gyermekek között a békétlenség.

Most történt meg először, hogy Péterke megdorgálta őket. De oly szeliden és félénken, hogy ez csak még inkább ingerelte a gyermekeket a nevetésre. Mikor egyedül maradtak, megbeszélték egymás közt, hogy a „Péter”, a mint most nevezték, nekik bizony nem fog parancsolni s most már csak azért is rosszak lesznek, mert meg akarják mutatni, hogy egy cseppet sem félnek tőle. De mikor aztán Péterke látta, hogy a gyermekek szándékosan boszantják, akkor oly szigorúsággal szólt hozzájuk, minőt nem is vártak volna tőle. Ezzel végzé szavait: „Megálljatok, most már igazán megmondom a papának.”

A gyermekek az egész idő alatt, míg ily helytelen magaviseletet tanúsítottak, érezték, hogy rosszul cselekesznek s most, ez utolsó szavak alatt már éppen be kellett ezt látniuk, mert tudták, hogy a papa bizonyára nagyon szigorúan büntetné meg őket, ha ezt megtudná. Mert a

papa mindég rendkívül nyájas volt Péterke iránt; mindég hálásan köszönte meg sok szivességet s folytonosan a legnagyobb tiszteletet tanusította iránta.

Igy aztán, ha Péterke a papával fenyegetődött, ugy ennek mindég megvolt a hatása.

De egyszer már ez sem tudta a gyermekek féktelen jó kedvét lecsillapítani. Ugyanis Ella - ki a mama engedelmével babaruhának valót keresett a foltok között - egy régi, megsárgult fejkötőre akadt, melyet aztán tréfából fejére tett s képzelhetni, mily furcsán állt ez a kopott, ócska, öreges főkötő a leányka szőke fürteihez s rózsás arczához. Eddig csak nem lett volna semmi baj, de mikor Guszti a furcsa fej díszét meglátta, azonnal valami gonosz tréfa jutott eszébe. Eldugta a fejkötőt s mikor aztán Péterke bejött foltozó kosarával s leült az asztal mellé, akkor a fiú észrevétlenül odalopódzott a háta mögé s fejére tette a furcsa, nevetséges, ócska fejkötőt. Péterke annyira el volt merülve munkájába, hogy egyideig észre sem vette s csak akkor pillantott fel, mikor a gyermekek hangos kaczajra fakadtak. Péterke csodálkozva nézett körül, de egy pillantás a tükörbe mindent megmagyarázott neki s ekkor Péterke megbotránkozva emelkedett fel és mialatt szomorú fekete szemében könnyek csillogtak, odalépett Gusztihoz s gyorsan, váratlanul ráütött a kezére.

A mint a gyermekek ezt látták, kiabálni, lármázni kezdtek s Guszti így szólalt meg: „Neked nem szabad bennünket megütnöd!” „De szabad”, felelt Péterke, „sőt a papát is meg fogom kérni, hogy verjen meg ő is, mert már nem türhetem tovább a mit velem teszel!”

„Csak rajta, mondd meg a papának!” kiáltá Guszti csaknem magán kívül. „De én is megkérem majd, hogy beszéljen veled. Neked nincs jogod bennünket megverni, ha pedig ezt teszed, akkor elmehetsz a háztól. Most pedig tudd meg, hogy egyikünk sem szenvedhet téged, s örülni fogunk, ha elmész, mert csak szégyelnünk kell magunkat miattad.”

„De Guszti!” kiálták most a testvérek, kiket most már egészen megrémítettek a fiú szavai.

Péterke azonban intett kezével, hogy hallgassanak s aztán így szólalt meg halkán, alig érthető hangon: „Csak hadd beszéljen! Jó hogy tudom. Csak mondd meg ezt atyádnak, ha eljön, én pedig még holnap elmegyek innen és soha sem láttok többé.”

E szókkal eltávozott sirva és leverten, s épen azon perczen lépett ki az ajtón, mikor a folyosón szilárd férfi léptek és kardcsörgés zaja hangzott fel, a kapitány jövetelét hirdetve.

„Péterke!” hangzék most kívülről egy nyájas, szeretetteljes hang. „Mi történt? Hogyan, te sirsz?”

A szegény öreg kisasszony valószínűleg nem felelt e szókra, mert a gyermekek csak azt hallották, mikor becsukta a folyosón szobája ajtaját. De a kapitány gyors léptei már egészen a gyermekszoba közelében hangzottak s a másik pillanatban ott állt előttük, kérdőre vonva őket. S e rövid szigorú kérdésekre nem lehetett kitérő feleletet adni. A kapitány már az első pillanatban is vallomásra bírta őket, mert szemének átható tekintete alatt egyikük sem mert volna olyasmit mondani, a mi nem igaz. „Na hiszen most jaj lesz nekünk!” gondolák a gyermekek, mialatt félve nézték atyjuknak mind jobban elsötétülő arcát.

De a kapitány némán nézett maga elé, mialatt arcán nagy szomorúság tükröződött vissza. „Lehetséges volna ez?” mondá néhányszor halk, fájdalmas hangon, mialatt a gyermekek szíve mind jobban összeszorult. Végre Guszti nem állhatta tovább s zokogva kiáltá: „Büntess meg, atyám; tudom, hogy megérdemeltem.”

„Mindnyájan megérdemeltük”, mondák most a gyermekek, mire atyjuk így szólt: „Tehát jertek velem!” E szókkal saját szobájába vezette a gyermekeket, de a helyett, hogy megbüntetésükhöz fogott volna, leültette őket s így szólt hozzájuk: „Most elmondok nektek egy kis történetet, melyből megláthatjátok, mit tettetek!”

S ekkor elkezdett egy kis fiúról beszélni nekik, kit szintén Gusztávnak híttak. Ez az eleven, jókedvű fiú maga a kapitány volt negyven évvel azelőtt. Azután beszélt nekik egy angyali szépségű kis olasz leányról, kit Petreának hívtak. Ez a gyermek úgy került abba a városkába, melyben Gusztáv élt, hogy nevelő-szülői, kik czirkusz-tulajdonosok voltak, egyszer itt tartottak előadásokat, melyekben a kis leálynak is kellett szerepelnie. Az egész személyzetben Petrea volt a legszebb, a legkedvesebb. Minden este fellépett mint kötél-tánczosnő s mikor fehér selyem ruhácskájában, lilium koszorús hajával s a vállára erősített ezüst szárnyakkal végig lebegett a magasan kifeszített kötélén, oly tündéri szép volt, hogy az ember azt hihette volna, hogy nem is jár, csak szárnyai emelik.

A kis Gusztáv szülői ott laktak a főtéren, a vendéglő mellett, hol a vándor társaság volt szállva. Így a két gyermeknek sokszor volt alkalmuk egymást látni s Gusztáv és Petrea csakhamar a legjobb barátok lettek. Gusztáv a czirkuszban látta a leánykát először s másnap aztán nem győzte csodálni, hogy ez a mesebeli alak milyen szerény, igénytelen leányka az életben. Ha néha átjött szegényes barna ruhájában a szomszéd kertbe játszani, minden jó szóért olyan kedvesen, olyan hálásan mosolygott Gusztáv édes anyjára. Különös, idegenszerű kiejtésével elmondta ilyenkor azt, hogy mily nehéz az ilyen czirkuszi élet, s hogy mennyi verést kapott, míg megtanulta, hogyan kell a vékony kötélén járni.

Az idegen gyermek napról-napra otthonosabban érezte magát a szomszéd házban, Gusztával pedig napról-napra jobban megszerették egymást. A fiúnak az volt a legnagyobb gyönyörűsége, ha Petreát táncolni vagy tornázni látta s ha a leányka egyszer csak repülni kezdett volna, Gusztávot ez talán meg sem lepí, mert meg volt győződve, hogy a kis Petreában valami varázserő van.

A két gyermek nagyon közel lakott egymáshoz, csupán egy rövid folyosó választotta el őket, mely a Gusztávék kertjébe vezetett. A fiúcska ablaka éppen e folyosóra szolgált s vele szemben volt a vendéglő azon szobája, melyben Petrea lakott szigorú nevelő-szülőinél. Mivel a két ablak éppen szemben volt egymással, azért a gyermekek már korán reggel köszönthették egymást az ablakból.

Egyszer azonban hiába várta Gusztáv a kis leányt, pedig már igen szeretett volna vele játszani, mert nagyon unatkozott egyedül. Szülői ugyanis elutaztak s a fiú maga maradt. Odaállt az ablakhoz s átkiáltott hangosan a leánykának, ki erre megjelent az ablakban, de kisírt szemmel és halaványan. Tegnap elhibázott valamit előadás közben s azért most szülői bezárták büntetésből, ők pedig elmentek, Isten tudja, hova, merre?

„Jőjj át hozzám!” kérte a leánykát Gusztáv.

„Nem mehetek.”

„Tudod mit? Én majd átdobom neked a ruhaszárító kötelet; azt kifeszítjük a két ablak között s azon aztán átjöhetsz!”

A leányka egy ideig hallani sem akart erről, de Gusztáv oly szépen kérte, hogy végre beleegyezett. Megindult a kötélén, de mikor fele uton volt, a kötélen egyik csomója meglazult, a leányka elvesztette az egyensúlyt és - lezuhant.

Mikor Gusztáv rémulten, kétségbeesve leérkezett az udvarra, addigra a leányka már ott feküdt egy idegen asszony karjában, mint valami letört virág. Nem látszott, hol sebesült meg, nem vérzett, de szemét nem tudta felnyitni s az odasereglett emberek mind azt hitték, hogy meg van halva.

De a jó Isten megszánta a kétségbeesett fiút. Petrea nem halt meg, hanem hónapokig feküdt iszonyú fájdalmak között Gusztáv ágyában, a hova a baleset után szállították. A szegény gyermeknek hátgerince is megsérült, lába pedig kitörött. Később felkelt ugyan, de egész

életére sánta maradt s alakja is meggörbült. A vándor társaság ekkor már hegyen-völgyön túl volt s így a szegény gyermeknek nem lett volna senkije, ha Gusztáv szülői jószívuén házukba nem fogadják. De ezek e naptól fogva úgy tekintették, mint saját gyermeküket s a leggondosabb ápolásban részesítették. Petrea pedig oly hálás, oly szeretetteljes volt irántuk, a minő csak a legjobb gyermek lehet szülőivel szemben. Gusztávnak pedig soha, egy szóval, egy tekintettel sem tett szemrehányást azért, hogy szerencsétlenségének ő volt az oka.

Ápolta Gusztáv anyját egészen haláláig, azután pedig Gusztáv családjához költözött, itt ápolta ennek beteges nejét, gondozta, nevelte gyermekeit, a kik most ezért h á l á b ó l - -

Itt egyszerre keserves zokogás szakítá félbe a kapitány szavait, ki már-már maga sem tudott szólni, mert könnyei elfojták hangját. Most felkelt s intve gyermekeinek, hogy kövessék, megindult velük Péterke szobája felé. Mikor már ott álltak a bezárt ajtó előtt, a kapitány így szólalt meg könnyörgő hangon: „Kedves jó Péterkém, kérlek szépen, nyisd ki nekünk az ajtót!”

Erre azonnal megnyílt az ajtó s Péterke ott állt a gyermekek előtt halványan, kisirt szemmel, de mielőtt megérthette volna, hogy mit jelent e látogatás, egyszerre csak mind a négy gyermek átölelte, körülfogta s mialatt könyezve csókolták az öreg kisasszony halvány arcát, így könyörögtek neki a zokogástól el-elfojtott hangon: „Kedves, édes jó Péterkém, ugy-e nálunk maradsz örökre? Ugy-e itt maradsz mindég? Ugy fogunk szeretni! Oh ha tudnád, mennyire szeretünk már most is! - - -”

Lottika.

„Ugyan hol jár mindig ennek a gyermeknek az esze?” mondá a mama. „Mennyi bajom van ezzel a kis alvajárával! Mindig szórakozott, mindig egészen el van merülve. A másik négy együtt véve sem okozott nekem annyi gondot, mint ez a rossz kis Lotti.”

Ez utóbbi szavak nem voltak komolyan érte, mert a mama komolyan, sőt kissé szigorúan beszélt ugyan, de azért mégis szeretettel nézett arra az arany szőke fejcskére, mely szégyenlősen rejtőzött ruhája redői közé. A mamának is rosszul esett, hogy ily gyakran meg kellett dorgálnia a kis leányt, ki különben oly jó, oly szeretetteljes és szófogadó volt. De mégis szükséges volt a kis Lottit néha megdorgálni, mert szülőinek igazán sok gondot okozott a gyermek rendkívüli szórakozottsága. Mert ugyan ki mert volna valamit rábizni Lottira, ki mindent eltévesztett és elfelejtett?

Egyszer épen az ebédetől kelt fel a család s egészségére kívánva egymásnak az ebédet, át akartak menni a másik szobába. De Lottika mindebből mitsem vett észre, mert már az evés alatt eszébe jutott valami s úgy elmerült gondolataiba, hogy elfeledte mind az ebédet, mind a körülötte lévőket s mikor bátyja tréfából odatartotta neki a sőt e szókkal: „Nem czukrozod meg a tejbe rizskását?” akkor Lottika egész nyugodtan vette át a fiútól a sőt s meghintette az ételt a nélkül, hogy észrevette volna, mennyire nevetnek a többiek. Szerencsére, nem evett a megszózott rizskásából, mert még azt is elfeledte, hogy most tulajdonkép az evés ideje van; szóval annyira elmerengett, hogy csak akkor tért magához, mikor atyja ebéd után így szólítja meg hangosan és szigorúan: „Jó reggelt Lotti!”

„Jó reggelt!” felelt a leányka zavartan s gyorsan felugorva. De már a másik pillanatban észrevette tévedését s szégyenkezve, sirva rejté fejét anyja ölébe. Borzasztó az, mikor mindig kinevetik és kigunyolják az embert! S most még atyja is haragudott, sőt a jó mama is, ki Lottikát annyira szerette. Most még az is azt mondta reá, hogy „rossz kis Lotti!”

„Már csakugyan tennünk kell valamit!” mondá most a papa s ez alkalommal még egyszer napfényre került Lottinak minden apró vétke. Az igaz, hogy hallatlan dolgokat mondtak róla. Például egyik felemlítette azt, hogy Lotti a multkor, mikor az eső esett s neki a nagymamához kellett mennie, elfeledte a vizes esernyőt becsukni a kapu alatt s nyitott esernyővel ment fel a harmadik emeletre, sőt még a nagymama szobájába is. Máskor meg az történt, hogy a lóvasuton, mikor a kocsis azt kérdezte, hova akar menni, azt felelte, hogy „Zöldfa utca 13. második emelet balra”, mire a kocsiban ülők persze mind kacajra fakadtak. De Lotti megint úgy el volt gondolataiba merülve, hogy azt sem vette észre, mikor a Zöldfa utcáig érve, a kocsis bekiáltott, hogy tessék kiszállni. Lotti nem mozdult, mintha e szavak nem is neki szóltak volna s így szépen elment négy utczával tovább. Tegnap feladványát feledte itthon, ma meg az uzsonnáját. „Holnap bizonyosan a fejét hagyja majd itthon!” mondá most a papa félig tréfásan, félig haragosan.

„Igazán igyekezni fogok megjavulni”, mondá a gyermek komolyan. Csak ne lett volna ez a megjavulás olyan nagyon nehéz. De mikor olyan jó volt elmerengeni, elgondolkozni mindenféle regés, csodás dolgon. Egyszer az jutott a leánykának eszébe, hogy milyen boldogság lehet az, ha valakinek olyan gyűrűje van, melyet csak meg kell fordítania, ha azt akarja, hogy láthatatlan legyen; máskor meg azon gondolkozott el, hogy milyen jó lenne néha fecskévé változni s elrepülni messze, messze, túl a városon, a hegyen és a tengeren. Hát az milyen szép lenne, ha egyszer csak minden baba elkezdene beszélni. Bárcsak jönne egyszer valami jó tündér, hogy meg lehetne erre kérni. Istenem, ha csakugyan eljönne s megengedné, hogy háromféle dolgot kívánjanak tőle. Mit is kellene akkor kívánni, hogy az ember aztán soha meg ne bánja? Ezen aztán egész napokon át elgondolkozott a leányka!

S így akarata ellenére újra meg újra beleesett régi hibájába s akárhogy feltette is magában, hogy meg fog javulni, megint csak elfeledett maga körül mindent!

Valami olyannak kellett történnie, mi Lottit egyszer igazán felrázza álmodozásaiból, s mi nevetségessé tegye a gyermek ábrándos, bohó gondolatait.

S csakugyan nemsokára történt is ilyen dolog.

A gyermekek már hetek óta örültek valamire.

A mama fivére, ki még mint fiatal ember ment ki Amerikába s ott nagyon meggazdagodott, most nejevel és gyermekeivel együtt visszatért hazájába s itt gyönyörű birtokot vett nem messze a várostól, melyben rokonai laktak. Mivel a két gyermek a hosszú tengeri úton kissé elgyengült, szülők nem is állapodtak meg velük a városban, hanem igyekeztek őket mielőbb kivinni falura. Mikor itt aztán megtelepedtek, akkor a bácsi bement a városba, hogy rokonait meglátogassa s egyszersmind meghívja őket birtokára. „Ha már egészen rendben lesztek s ha majd kipihentetek, akkor mindenesetre kimegyünk!” mondá Lottika atyja s a gyermekek e naptól kezdve mindég csak azon gondolkodtak, vajjon mikor jön el az utazás napja.

„Nemsokára!” „Csakhamar!” „Talán jövő vasárnap!” feleltek a szülők, ha a gyermekek kérdéseikkel zaklatták őket. De egyszer aztán az volt a válasz, hogy „holnap!”

Másnap aztán gyönyörű, napsugaras vasárnap reggel volt. A gyermekeket már korán felkel-tették s aztán mindnyájukat szép új vasárnapi ruhájukba öltöztették fel. Ekkor már két szép nyitott hintó állt a kapu előtt s míg a gyermekek izgatottan, szívdobogva itták meg a reggeli kávé, azalatt künn a ház előtt egyre hangzott a lovak dobogása és nyerítése.

Most az egyszer Lottira sem lehetett panasz, mert ugyancsak élénk volt az egész uton. A hintó szép hegyes-völgyes vidéken repítette őket át s már dél volt, mikor a gyönyörű kastély elé érkeztek, hol rokonaik nagy örömmel fogadták a vendégeket. A villásreggelihez a park árnyas fái alatt volt terítve s mikor ennek vége volt, akkor kezdődött csak az igazi mulatság. A gyermekek csakhamar megbarátkoztak s együtt járták be a nagy parkot s az egész ház környékét. A kis amerikai rokonokat mind az öten nagyon megszerették, mert kívánni sem lehetett volna barátságosabb s vigabb pajtásokat. Fred, a legidősebb, roppant mulatságos fiú volt, ki mindég tudott valami érdekeset elbeszélni vagy valami jó tréfát mondani; a két kis leány pedig, Amy és Meg olyan jók, olyan kedvesek voltak, hogy öröm volt velük lenni.

Ebédre a kastély széles tornácán gyűltek össze s ekkor mindnyájan, még a gyermekek is igazi, gyöngyöző rózsaszínű pezsgővel koccintottak a barátságra. Ebéd után a gyermekek folytatták a játékot s egyideig a gyermekszobában mulattak, majd kimentek a kertbe s itt aztán csak úgy repültek a nagy labdák és tarka abroncsok. Mikor ebbe is belefáradtak, akkor a kis leányok beleültették a pompásan felöltöztetett babákat a szép kis kocsikba s míg ők ezeket tologatták a kavicsos utakon, addig a fiúk a felállított fabábokat igyekeztek ledobni a golyóval.

Egy kis idő múlva Fred így szólt a többiekhez: „Most megmutatom, hogy tudok tornázni!” s ekkor egy gyors szökéssel fenn termett a nagy diófán, innen pedig ügyesen átvetette magát egy hintára, mely a nagy diófa ágán volt megerősítve. Mikor ott állt, nevetve kiáltott le a többiekhez: „Innen az egész világot meg lehet látni, az egész völgyet, a szántóföldeket és a hegyeket sőt még a város tornyait is.”

Persze most mindegyik szerette volna „az egész világot” látni, csakhogy a karcsu, izmos, ügyes Fred mutatványait bajos lett volna nekik is megcsinálni. Azért úgy segítettek a dolgon, hogy Amy elhozta az erkélyről azt a magas kipárnázott széket, melyen a mama szokott ülni s ennek segélyével aztán a kicsinyeknek is sikerült a magasan függő hintára feljutni.

Igy került fel végre Lottika is, ki ma szokatlanul élénk volt és vidám. Mikor ott ült a hintán, gyönyörű vidék terült el szeme előtt. Erdőkoszoruzta dombok, virágzó völgyek, melyekből édes illat szállt fel, míg a nap csak úgy ontotta fényes sugarait a báránnyelborított kék égről. Lottika mind lassabban és lassabban mozgatta a hintát s e közben egészen elmerült gondolataiba. Eszébe jutott, hogy hányszor kívánta, bárcsak tudna repülni s ime, most szinte úgy érzi, mintha igazán repülne. Elgondolkozott, hogy ha csakugyan szárnya lenne, milyen messze elrepülhetne, mennyi népet láthatna s hogy irigyelnék, hogy csodálnák az emberek.

Hogy meddig ült ott a hintán, gondolataiba elmerülve, azt maga sem tudta. Azt sem vette észre, hogy a többi gyermekek, kik egyideig még ott játszottak mellette, egyszer csak felkerekedtek s elmentek a kis csikókat megnézni. Lárájuk és kacagásuk egyideig még elhallatszott Lottihoz, de aztán minden csendes lett s a leányka egészen egyedül maradt. Ezalatt a nap is lefelé hanyatlott már, Lotti látta, mint merül bele a tüzgolyó a távoli folyam habjaiba; látta, mint tartanak hazafelé a szénásszekerek a nyárfákkal szegélyezett uton, mely úgy kigyózott az aranykalászos szántóföldek között mint valami széles zöld szalag. Mily lassan mentek a szekerek! A leányka pedig repült; azt képzelte, hogy szárnya van s hogy most már csakugyan tud repülni. -

De egyszerre csak vége szakadt az álmodozásnak! Mi volt ez? Jól látott-e? Nem szülői s testvérei mentek-e ott azon a két hintón, mely most ott kanyarodott be az országút sarkán? Igen, igen, semmi kétség. Látta testvérei szőke fejét a kocsikban s most már tudta, hogy csakugyan elindultak. De hát hogyan történhetett ez? Hogy kelhetek utra nélküle és ily hamar?

Vagy talán órákhosszat álmodozott volna? Csakugyan, már az egész ég alkonypirban ragyogott. Szülei bizonyára keresték is, de mivel nem találták, utra keltek. Oh csak a bácsi utánuk küldené kocsival őt is.

Ijedve nézett körül, keresve a széket, melyen ide felszállt, de most látta csak, hogy az nincs ott, a hol előbb volt, hanem legalább is tíz lépésnyire a hintától. A gyermekek valószínűleg játékközben vitték el ilyen messzire s most sem a széket nem lehetett elérni, sem a hintáról a földre lejutni, mert a hinta nagyon magasan függött, mivel csupán Fred vakmerő mutatványai kedvéért volt oda akasztva. Lottika ekkor keserves zokogásba tört ki; sirt, kiáltozott, könyörgött, de mind hiába, senki sem hallotta! A park nagyon nagy volt s a diófa ennek felső végében állott, tehát legtávolabb a kastélytól.

A szegény, elhagyatott gyermek mind jobban félt, mind jobban remegett. Ugy tetszék neki, mintha örökre el lenne szakítva szülőtől és testvéreitől, pedig hogy vágyott utánuk, s kívált az édes, drága jó mama után, ki most bizonyára épen így aggódik gyermeke miatt!

Igy telt el egy idő, keserves könyök között, míg végre a gyermek már egészen belefáradt a sírásba. Arra is gondolt már, hogy leugrik a hintáról de a mint meg akarta kísérleni, egészen elsédült s így kénytelen volt tovább is ott maradni. De ekkor meg az jutott eszébe, hátha itt annyira elálmosodik, hogy nem tud ébren maradni s aztán álmában majd leesik. Hátha még meg is hal? E gondolat aztán annyira megrémítette a szegény gyermeket, hogy kétségbeesve kiáltott fel:

„Anyám, édes jó anyám!” S ekkor - valóság volt-e ez, vagy álom? - egy hang hallatszott a bokrok közül, mely aggódva, de végtelen szeretettel kérde: „Lottikám, hol vagy? Oh, mily régen keresünk már!”

Oh ez nem volt csalódás! Ez csakugyan a mama jól ismert, nyájas hangja volt. E pillanatban világosság tört elő a bokrok közül s gyorsabban, mint sem leírhatnám, ott termettek Lotti szülői, testvérei, rokonai.

„Lottika! - Nini, itt van! - Szegény, szegény gyermekem! - Oh te kis alvajáró! - Lásd, ennek magad vagy az oka! Szállj le gyorsan!” hangzék most össze-vissza minden oldalról.

A mama azonban egy szót sem szólt, hanem ölébe vette a gyermeket s oly szeretettel ölelte át, mintha egyedül ő értené, hogy mit szenvedhetett a leányka e néhány óra alatt.

„Oh mamám, azt hittem, már egészen meg is feledkeztetek rólam”, zokogá a leányka,

Most aztán kiderült, hogy mikép történt a dolog. A két hintó nem a városba indult még akkor, midőn Lottika az országuton megpillantotta testvéreit, hanem csak az erdőbe, mert a bácsi ezt is meg akarta rokonainak mutatni. A társaság gyorsan elhatározta magát az indulásra s mikor a bácsi kérdésére, hogy mindnyájan itt vannak-e, annyi hang felelte, hogy „itt”, azt hitte, hogy már senki sem hiányzik s ezzel gyorsan kocsira ültetett mindenkit. A nagyobb gyermekek, kik az első hintóban ültek, azt hitték, hogy Lotti a mamánál van, a mama viszont azt gondolta, hogy Lottit is oda ültették az első hintóba. Így csak akkor vették észre, hogy Lotti hiányzik, mikor az erdőben kiszálltak. Erre természetesen csakhamar visszafordultak, mert a szegény anya nagyon aggódott gyermeke miatt s képzelhetni, mennyire megrémültek, mikor Lottit a kastélyban sem találták.

Arra, hogy még mindig a hintán ül, természetesen senki sem gondolt előbb.

Lotti kalandját a testvérek inkább nevetségesnek találták, mint szomorúnak s a fiúk arczán meglátszott, hogy szeretnék egy kicsit megboszantani.

De mivel a szegény gyermek oly halványan és kimerülten feküdt anyja ölében, azért a papa maga parancsolta meg nekik, hogy a mai eseményt mindaddig ne emlegessék, míg csak Lottika ismét el nem merül álmodozásaiba.

A gyermekek megigérték s meg is tartották. S a papa előre tudta, hogy ezentul egyáltalán nem is lesz e boszantásoknak helye s igaza lett, mert Lottikát ez esemény egészen átváltoztatta. E naptól fogva soha sem merült el gondolataiba ennyire; megtanult nyitott szemmel nézni a világba s oly kedves, élénk, okos leányka lett belőle, hogy szüleinek mindig csak örömet szerzett.

Rege a karácsony angyaláról.

Fenn a mennyországban, az angyalok üdvözült, boldog seregében nagy élénkség, nagy tevékenység uralkodik. Közeledik az év legszebb éje, azon éjszaka, melyen Betlehemben, a kis Jézus ott pihent a jászol szalmája közt. Ilyenkor a gyermekek lenn a földön még egyszer összeszűrik kezüket mielőtt elaludnának s elmondják a jó Isten előtt legtitkosabb kívánságukat. De az angyaloknak nagyon sok dolguk van ám s azok nem érnének rá arra, hogy minden gyermek számára éppen azt készítsék el, a mit az legjobban szeretne. Azért a jó Isten úgy gondoskodott, hogy e célra egy külön szellemet rendelt, a karácsony szellemét, egy nagyszakállu öreg bácsit, a ki mindig úgy tesz, mintha haragos volna, pedig azért senkinek sincs nála jobb szíve a világon. Ő tanítja meg az angyalokat arra, hogyan kell a babák arcát szép pirosra festeni s hogyan kell a pókháló finomságú selyemszövetből babaruhát varrni. A nagyobb angyaloknak szintén ő mondja meg, hogy hány katonasapkára, dobra, korcsolyára, építészekrényre, hány doboz czinkatonára van szükség, hogy minden gyermek megkaphassa a magáét. Nagyon jól tudja, melyik fiú mit kívánt s még az almát és diót is ő aranyozza meg fenn az égből, a hol minden oly fényes, olyan ragyogó!

Mialatt az angyalok ily szorgalmasan dolgoznak azon, hogy a gyermekeket boldoggá tegyék, azalatt halkan suttognak egymással. Beszélnek Isten jóságáról s irgalmáról, az emberek érenyeiről s bűneiről s arról, hogy mily boldogság, ha valaki másért fáradozik s másnak örömet szerez.

Csupán egyetlen egy van az angyalok között, ki nem beszél, sőt ujjait is alig mozdítja. Ez egy meghalt leányka lelke, ki csak tegnap óta van a mennyországban. Tulajdonképen csak próbára hozták ide, mert, fájdalom, a leányka ott lenn a földön nem tartozott a legjobb gyermekek közé s így lelkének sem volna helye a jó angyalok között. Csupán azért bocsátotta be a jó Isten, mert a szegény anya, ki elvesztette gyermekét, nagyon sokat imádkozott ennek lelkeért.

A gyermek azonban még eddig nem szokta volt meg a mennyország csodás pompáját. Álmodozva játszik egy szép babával, melyre egy aranynyal himzett selyemruhát kellene ráadnia, s a mint elnézi a szép játékszert, egészen elszomorodik s így szól:

„Mi is kapunk itt karácsonyi ajándékokat?” Erre egy szép, komoly angyal, ki éppen közelében áll, megsimogatja a gyermek selymes szőke haját s így válaszol: „Nem, gyermekem! Itt minden nap olyan, mintha karácsony ünnepe volna. Itt örökös fényben, ragyogásban s gyönyörben élünk. Minden nap láthatjuk a Megváltó arcát és mitsem tudunk fájdalomról vagy szomorúságról.”

„De azt azért mégis szeretném, ha lenne egy olyan babám, a milyen ott lenn a földön volt”, mondá a gyermek, ki nem igen volt megelégedve a mennyország gyönyöreivel.

„Csakhogy e játékszereket a földi gyermekeknek szántuk” feleli a szép angyal szeliden.

A leányka azonban, fájdalom, az égbe is magával hozott egy keveset földi makacsságából. Csak próbára volt itt s még nem volt oly szelid s jámbor mint a többiek.

„De mikor én úgy szeretnék egyet!” mondá, mialatt kék szemével kérőleg tekint az angyal arcára, ki erre tovább lebeg s esdekelve borúl térdre Isten trónja előtt. Nemsokára visszatér s nyájasan mosolyogva mondja a kis angyalnak: „Meglesz a mit kívántál, megkapod a babát, de akkor egy leányka lenn a földön nem kaphat semmit!”

A gyermek azonban már alig hallja az utolsó szavakat, hanem kiterjeszti világoskék szárnyát s a szép babát szívére szorítva, boldogan repül tovább. De nagy örömeben egészen elfeledi, hogy neki is dolgoznia kellene a karácsonyi ajándékokon. Csupán babájára gondol, csupán

abban gyönyörködik, mialatt a többiek szorgalmasan dolgoznak, mert a szent este gyorsan közeledik.

Már holnap itt lesz s az ezer meg ezer gyermek szíve hangosan dobog az örömtől, az izgalomtól. Végre itt van a várva várt holnap is s a gyermekek e napon azt hiszik, hogy talán sohasem érkezik már el az este.

Lassan mégis csak elmúlik a délután s a sötétkék égen aranyos fényben gyulnak ki a csillagok. A toronyban megkondul az estharang imára hívó szózata s a gyermekek égő arczzal mondják el imádságukat.

S ekkor megnyílik ott fenn az égboltozat s az angyalok serege lejő a mennyből, de úgy, hogy emberi szem nem látja őket. Ott repülnek az apró angyalkák, a gyermekek lelkei, ajándékokkal, édességgel s ragyogó aranyalmával és dióval megrakodva.

A városka karcsú magas tornyai, csúcsos háztetői hóval lepetten kerülnek el a szent sereg előtt.

„Most oszlatok szét!” mondja a vezető angyal a kisebbekhez. Ezek boldogan indulnak útra, hogy küldetésüket bevégezzék s örömet szerezzenek a gyermekeknek, kiket a Megváltó annyira szeret.

Csak egynek nem adnak dolgot; csak egy marad hátra, mialatt a többiek mind elszélednek. Az a kis angyal ez, ki fenn az égben a szép babát kívánta s meg is kapta.

„Hát én?” kérdé most meglepetve és szomorúan.

„Te?” felel a szép komoly angyal nyájasan „neked nem is kellett volna velünk jönnöd, mert te semmit sem tettél a földi gyermekekért s azt a babát, melyet neked kellett volna ajándékol vinned, magadnak kérted el. Nézd azt a tornyos házacska; ott lakik az a kis leány, kinek a baba szánva volt. Most menj oda, s ha már nem kap semmit, legalább énekelj neki egy szép karácsonyi dalt.”

Ezalatt a többi angyalok már ott lebegtek az ablakok előtt, a szomorú, magános kis angyal pedig útra kelt arra felé, a merre a tornyos házacska állott.

Az ablakot a jégvirágok oly vastag kéreggel borították be, hogy azon emberi szem be nem láthatott volna. Az angyal azonban mégis bejutott a szobába, mely még sötét volt s csak a kályhában égő tűztől nyert némi világosságot. Az asztalon üresen állt egy kis fenyőfa, az asztal mellett egy halvány nő ült összekulcsolt kézzel, arra várva, hogy az angyalok eljőjenek a kis karácsonyfát feldisznítani és meggyújtani.

„Oh bárcsak hoznának az angyalok egy babát szegény kis leányomnak!” sóhajtá az anya. „Betegsége alatt, szenvedései közben, sőt még lázas álmaiban is mindig arról beszél!”

Mikor az angyal e szavakat hallá, szívébe egyszerre különös fájdalmas érzés nyilallott. Eszébe jutott, hogy a szegény leányka most nem fog ajándékot kapni és miért nem? Az angyal gondolkozott egy perczig s akkor elővonta fényes fehér palástjának lágy redői közül a selyemruhás babát. Oh hogy szerette ezt a fürtös babát aranytól ragyogó öltözetében! S most odaadja, megváljon tőle? Az angyal sokáig szívére szorítá a szép játékszert s ezalatt oly csend volt a kis szobában, hogy tisztán meg lehetett hallani a szegény anya sóhajtását s az alvó leányka mély lélekzését.

De egyszerre szende fény világító meg a szobát. Az angyalok közeledtek, hogy a karácsonyfát meggyujtsák. „Hát a baba?” szólalt meg most az anya bátortalanul, félig kérdeve, félig könnyörögve.

A baba? Ime, e pillanatban csakugyan ott feküdt az asztalon a karácsonyfa alatt egy gyönyörű baba. A beteg leányka épen most ébredt fel s arcán végtelen boldogság tükröződék, mikor a

szép ajándékot meglátta. A legutolsó pillanatban, mikor a nagyobb angyalok már el akarták hagyni a szobát, a kis angyal mégis elhatározta, hogy megváltik kedves játékszerétől s odaadja annak a szegény gyermeknek, kinek szánva volt.

S ekkor aztán gyönyörködve hallgatta, mily vidáman, mily boldogan beszélgetnek az anya és a kis leány. Hallgatta, hallgatta őket s ez alatt oly boldogság tölté el szívét, a minőhöz hasonlót még nem érzett soha; most már tudta, most már felfogta, milyen édes az, ha valaki mással jót tesz, másnak örömet szerez.

Midőn éjfélkor újból megkondult a harang s a zsolozsma hangjai magasztosan hirdették az ígét: „Békesség a földön az embereknek!” akkor a kis angyal már ott lebegett a többi angyalokkal együtt égi hazája felé.

Szive soha nem érzett boldogságtól dobogott. Érezte, hogy most egész lénye jobb, tisztább, szentebb mint azelőtt volt.

Ezentúl már nemcsak próbára volt az égben, hanem ott maradhatott örökre s égi boldogság lett osztályrésze az üdvözültek fényes seregében.

Téli mulatság.

A város hóval fedett utczái és háztetői vakító fényben ragyogtak, mikor a napsugár fénye reájuk vetődött.

Szombat délután volt, még pedig karácsony és újév között. A templom harangja megkondult a toronyban kimenőre s fenn az égen, épen a befagyott folyam felett, mely keresztülszelte a várost, ott ragyogott a hold ezüstös sarlója.

A folyam tükrén tarka sokaság zsibongott. Vig tanulók, diszesen öltözött hölgyek, nyalka tisztek, de leginkább mégis a gyermekek lepték el a jeget. Ezek még mindnyájan el voltak telve a karácsonyest boldogságával, s mindegyiken volt valami olyan, mit a Jézuska hozott nekik. Egyiken egy új kalap, másikon új köpeny, harmadikon a fényes új korcsolya.

De a legboldogabbnak mégis az a kedves arczu, halvány leányka látszott, ki szürke prémes vörös bársony téli ruhát viselt s kit egy pirospozsgás fiucska tolt egy diszes szánkóban. A leányka térdére meleg prémes takaró volt ráterítve s e gyengéd alkotásu gyermek csak arra látszék teremtvé lenni, hogy mindenki szeresse, óvja, ápolja.

Évike csakugyan kissé gyenge, beteges leányka volt, nem úgy mint testvérei, kik sohasem panaszkodhattak valami betegségről. Mind a négyen erős, egészséges gyermekek voltak, s csak az ötödiknek, Évikének betegeskedése okozott a szülőknek sok gondot. Most sem azért ült ott a szánban, mintha kényeskedett volna, hanem azért, mert egy idő óta oly nehezeére esett a járás, hogy néha a szoba egyik végétől a másikig sem tudott elmenni. Három éves korában elkezdett sántítani s mivel e dologra eleinte nem fordítottak elég figyelmet, Évike baja idővel annyira súlyosbodott, hogy néha hónapokig is az ágyat kellett őriznie. Az orvosok eleinte gyors gyógyulással biztatták a szülőket, de év év után mult s úgy látszott, hogy sem a gyógykezelés, sem a fürdőzés mit sem használt, mert Évike lába mind merevebb lett s a járás mind jobban nehezeére esett a szegény gyermeknek.

A szülők igen sokat búsultak e miatt s csak az volt a szerencse, hogy a leányka nagyon türelmes volt, s panaszszó nélkül tűrt mindent. Még ő vigasztalta az aggódó anyát s a viláért sem akart panaszkodni, nehogy szülőinek még több fájdalmat okozzon.

Egyetlen egyszer történt, hogy testvére, Rudi meglátta, hogy a kis leány sir.

Évikéék házának ablakai a folyóra nyíltak, honnan most, mióta minden hóval és jéggel volt borítva, csakugy hangzott a ház környéke a vig kacagástól s a gyermekek zivajától, mely belevegyült a katonazene hangjaiba. Rudi mindég egyike volt a legvigabbaknak, s a legügyesebb korcsolyázóknak, a mi nem is volt csoda, hisz már öt éves kora óta mindég volt korcsolyája s nagy biztonsággal és bátran siklott tova a jégen.

Évike nem irigyelte a mulatságot testvéreitől, de egyszer midőn ezek mindnyájan lenn voltak, neki pedig otthon kellett ülni, a szoba falai közé zárva, akkor mégis elszomorodott s mialatt nézte, nézte a vig zsibongó tömeget, halvány arczán forró könyecseppek gördültek alá.

Rudi épen ekkor rontott be a szobába, hogy az elszakadt szij helyett egy ujat hozzon. De a mint a szeles, pajkos fiu a leányka halvány arczát s kisírt szemét látta, egyszerre oda lett minden jókedve. Egy szót sem szólt arról, hogy Évikét sirni látta, de az uj szijat sem vette elő, sőt korcsolyáját is a falra akasztotta. Ekkor azután összeszedte legszebb játékszereit s képeskönyveit és odaült velük Évike mellé. Egész délután együtt mulattak s mikor estefelé a mama hazatért a három nagyobb gyermekkel a városból, örömmel látta, hogy Évike milyen vigan játszik Rudival.

Vacsora után, mikor a leányka már lefeküdt, Rudi zavartan mondá atyjának, hogy valami mondani valója lenne. E szókkal előhuzta zsebéből azt a szép fényes aranyat, melyet nagybátyjától kapott születésnap ajándékul.

„Mondd csak atyám, lehetne ezen a pénzen egy szánt kapni, tudod olyant, a miben a jégén egyik a másikat tologatni szokta?”

„Ugyan minek neked már meg az a szánkó?”

„Nem magamnak veszem”, felelt Rudi gyorsan, „de nézd atyám, én most már egészen jól tudok korcsolyázni s azt hiszem, hogy Évikének nagy öröme telnék benne, ha mindennap kivinném egy kicsit szánkázni. Ha ez a pénz elég lenne s ha ti is megengednétek, nagyon szeretnék neki karácsonyra egy kis szánkót venni!”

„S igazán rád bizhatnánk beteg hugodat?” kérdé az atya, mialatt vizsgáló tekintettel nézett a fiu piruló arczába. Nagyon jól tudta, hogy Rudinál a jószívűség és a könnyelműség sokszor harczban áll egymással. A fiu egy percze zavartan hajtá le fejét, de a másik pillanatban ragyogó tekintettel nézett atyjára s aztán így szólalt meg:

„Reám bízhatjátok, atyám. Majd meglátjátok, hogy én is tudok egy kis áldozatot hozni! Felhagyok a versenyfutással és a hógolyó dobálással s ha Éviket viszem szánkázni, csak reá fogok gondolni. Kisértsétek meg!...”

„Legyen! S ha csakugyan feltetted magadban, hogy megveszed a szánt, azt hiszem, ebből az aranyból kifutja. Mit gondolsz?” kérdé most a mamához fordulva. „Holnap mindjárt elmegyünk magunk s megvesszük a szánt!” -

Ugy is történt, csakugyan megvették s a szán oly szép volt, oly fényes, mint a mesebeli hókirálynőé s épen ezért kissé hihetetlennek látszott Rudi előtt, hogy ezt a gyönyörű szánt egy aranyból ki lehetett fizetni. De csakugyan úgy kellett lennie, mert karácsony estéjén midőn az atya legelőször is ezt mutatta meg a kis betegnek, így szólt hozzá: „Nézd gyermekem, ez Rudi ajándéka.”

Oh hogy ragyogott e szókra a leányka halvány arcza, hogy csillogott kék szeme, mialatt így szólt Rudi nyakát átölelve: „Oh köszönöm, ezerszer köszönöm!”

A pajkos, szilaj Rudi úgy érzé, hogy a karácsonyestét még sohasem találta ily szépnek. A fenyőfa még sohasem ragyogott ily tündéri fényben s az estharang hangja sohasem volt ily ünnepélyes. S ennyi ajándékot meg bizonyára még sohasem kapott. Hát még ha a holnapra gondolt! Az lesz csak az öröm! „Holnap! Holnap!” sugta kis huga fülébe, mikor ez lefekvés-kor még egyszer átölelte Rudi nyakát, hogy megköszönje neki a gyönyörű ajándékot.

Napok multak s a testvérek már negyedszer mentek együtt szánkázni. Rudi csakugyan megtartotta szavát s jól gondját viselte kis hugának. Pajtásai hívhatták, de biz ő mindaddig nem ment velük játszani, míg csak Évikét haza nem vitte.

Egyszer a gyermekek kissé később érkeztek ki a jégre, mint máskor szoktak. Rokonaik érkeztek egy távoli városból; ezeknek aztán először is mind meg kellett mutatni az ajándékokat, azután pedig még sokáig tanácskoztak felőle, hogy most már menjenek-e vagy sem, mert öt órára az egész társaság a nagymamához volt hiva.

Végre Rudi úgy oldotta meg a dolgot, hogy legjobb lesz, ha Évikét most is elviszi szánkázni, csak úgy mint máskor, onnan pedig szintén szánon elviszi a nagymamához. A leányka nagy örömmel fogadta e tervet, s a szülők is beleegyeztek minden vonakodás nélkül.

Már esteledni kezdett s az alkonypirban égő torony órája most ütötte el a fél ötöt.

„Még tíz perczig maradhatunk, Évike”, mondá Rudi, „de aztán mennünk kell.” Évikének ma még a szokottnál is nagyobb gyönyörűsége telt a szánkózásban, de Rudinak éppen ma nem volt olyan jó kedve, mint máskor. Volt ugyanis a jégen egy idegen fiú, ki bársony ruhájával s kaczkíásan megkötött skót selyem kendőjével nagyon feltűnt mindenkinek. Ugy látszott, ennek különös kedve telt abban, hogy Rudit felingerelje. A hógolyók, melyekkel dobálózott, egyre ott röpködtek Rudi feje körül s ez akár merre indult is a szánnal, az idegen fiú mindég eléje vágott s közben egyre olyan szavakat hangoztatott, melyekkel Rudit ki akarta türelméből hozni. „Lusta kis királykisasszony!” „Milyen szent ez a fiú!” „Bizonyosan oda vannak nőve a szánhoz!” mondogatta az idegen fiú s Rudinak bizony össze kellett erejét szedni, ha azt akarta, hogy nyugodt maradjon.

„Talán mehetnénk is már”, mondá végre, de e pillanatban egy kis kéz érintette meg a fiú vállát s egy vidám hang így szólalt meg mögöttük: „Rudi, Évike, ugyan ne siessetek olyan nagyon, hisz a madár sem ér utol!”

„Te vagy az, Lili?” kérdé Évike örömmel. „Nézd csak milyen jó dolgom van!” „Csakugyan”, felelt Lili, „de én szívesen felváltanám Rudit egy időre!” „Csakhogy Rudi nem engedi ám!” felelt Évike. „Ugyan miért ne engedné? Mi volna abban, ha háromszor én tolnálak körül? Nem is kérdezzük Rudit. Nos Rudi, ugy-e hogy már egy kicsit megelégedtetted a tologatást? -”

Rudi zavarodottan hallgatott. Épp e pillanatban repült arcába a túlsó partról egy jól irányzott hólabda. Csakugyan, már nem bírta magát tovább türtőztetni. Csak egyszer visszafizethette volna ezt a kölcsönt! De hát vajjon miért ne? Baj lenne az, ha egyszer-kétszer Lili is körül-vinné Évikét?

Lili hamis mosolygással nézett Rudira. „Nos holnap reggelig fogunk itt állni?” kérdé, mialatt Rudit eltolta a szán mellől s megindult a síkos jégen.

A fiú néhány perczig habozva nézett utánuk. Mégis helytelen volt, hogy engedett, gondolá. De hát mi érhetné Évikét? Hisz Lili csak oly jól korcsolyázik, akár maga Rudi. Igen ám, de hát az ígéret, a hűség, a kötelesség?

De most egyszerre haragosan kiáltott fel a fiú: „Megállj ficzkó most meglakolsz!” mert a másik egy jégdarabot dobott egyenesen az arcába. „Majd megtanítlak, hogy merj máskor belém kötni!” kiált az idegen fiúnak, ki éppen ott állt az egyik égő lámpa közelében a part mellett.

Rudi villámgyorsan közeledett feléje s mialatt a másik fiú még egy hógolyót rádobott, azalatt ő is összegyurt egy jó csomó fagyos havat.

„Egészségedre!” kiáltá Rudi, a mint a hógolyót a fiú felé dobta. De e pillanatban gúnyos kacaj hallatszott a partról s az idegen fiú vakmerő hangon kiáltá: „Korábban kelj fel, ha velem akarsz kikezdeni!” Rudi körülnézett, s íme, a másik már nem volt ott. De messze még nem lehetett, mert e pillanatban új hógolyó repült Rudi fejének.

„Ezt még megbánod!” kiáltá Rudi egészen elvakulva a haragtól. Lehajolt s egy nagy hólapdát gyurva össze gyorsan és könnyedén átvetette magát a hótorlaszon. Ekkor célzott - s a másik pillanatban a hatalmas hólabda ott volt a másik fiú nyakában.

„Jó, tehát csatázzunk!” kiáltá most a másik s erre egymásután dobálta a hólabdákat bámulatos biztonsággal, úgyhogy alig téveszté el csak egyszer is a célt.

Erre aztán Rudi is egészen neki hevült a harcnak s a másik pillanatban feledve volt a szán, a meghívás, az ígéret, minden! Csak azon volt, hogy minél jobban visszatörölhassa azt, a mit a másiktól elszenvedett. Azt észre sem vette, hogy a mint ellenfelét üldözte, mind jobban eltávozott a folyótól. Végre egy diadalmas dobás után a másik fiú bekanyarodott az utcasar-

kon, Rudi pedig lélekszakadva rohant utána. Ugy látszott, mintha az idegen fiúnak nagyon tetszenék az, hogy a nála jóval kisebb Rudi hogy kergeti, azért néha meglassította lépteit, majd ismét gyors futásnak eredt, míg végre aztán egészen eltűnt Rudi szeme elől. Erre Rudi haragosan dobta le a hólabdát s már épen arra gondolt, hogy visszatér, midőn egyszerre csak nevetve fogta meg valaki a karját s így szólt hozzá:

„Én vagyok. Kár volt, hogy még egy kicsit nem tartogattad a hógolyódat!”

„Bocsáss el, ha mondom!” kiáltá Rudi, kinek most már csak elmulasztott kötelessége járt eszében.

„Ohó, megállj csak!” felelt a másik. „Eddig verekedtünk, de most már férjünk meg egymással. Te mindjárt megtetszettél nekem! Jöjj el velem, itt lakom nem messze. Meglásd, még jó barátok leszünk.” - „Csak most bocsáss!” mondá Rudi aggódva, „Mennem kell, várnak reám a folyónál!” De a másik fiú, ki Rudinál jóval nagyobb és erősebb volt, ezalatt már bevonta magával egy háznak fényesen megvilágított udvarába.

„Először mondd meg, akarsz-e barátom lenni?” sürgette Rudit nevetve, mialatt odaszorította a falhoz. - „Most semmit se mondok, csak azt, hogy bocsáss el, mert különben -” - „Ohó, hát még mindig kedved van a harczhoz? Nem, nem, most nem bocsátlak el; foglyom vagy s azt kell tenned, a mit én kívánok!” - „Kényszeríteni nem hagyom magamat semmire!” daczoskodott Rudi. - „Hát akkor itt maradunk holnaputánig. Nekem van időm!” felelt a másik. „De nekem nincs!” kiáltá Rudi s e pillanatban nagy erőfeszítéssel kirántotta magát s a másik fiút félrelökve utjából, kiszaladt a kapun. Ekkor aztán futott, mintha kergették volna. A másik pedig néhány pillanatig csodálkozva nézett utána s aztán megnézve zsebóráját, megindult arra felé, a merre Rudi elszaladt. A másik fiúnak az volt a szándéka, hogy utána megy s ha megtalálja, mindenesetre kibékül és barátságot köt vele.

Rudi égő arcczal érkezett meg a folyóhoz; de ekkor ijedve látta, hogy Évike szánja már nincs ott.

Lili eddig bizonyára már régen hazavitte, gondolá, mikor első ijedtségéből kissé magához tért. Ekkor megindult s nyílsebesen futott haza. De kit látott a kapuban? Megint csak előbbi ellenfelét, ki így szólítja meg: „Itt laktok?” „Itt, itt; de most nincs időm a beszélgetésre!” feleli Rudi s felrohanva a lépcsőn, azonnal becsengetett.

De itt új rémület várja. Senki sem nyit neki ajtót, így bizonyosan mindenki elment hazulról, még a két cseléd is. De hát Évike?

Rudi csaknem remegni kezd az aggodalomtól. De ismét támad valami mentő gondolata. Lili ott lakik a nagymamától nem messze, bizonyosan odavitte Évikét a szánban. Azonban egyre az jár eszében, hogyan lép szülei elé, kik eddig már bizonyosan tudják, hogy nem vigyázott kis hugára eléggé s hogy nem teljesítette azt, a mit ígért.

S mégis legyőzi a félelmet, mert mindenáron meg akarja tudni, és pedig minél előbb, hogy mi történt Évikével. A mily gyorsan csak bir, neki indul a sötét utcáknak s szalad a nagymama háza felé. A mint itt meghuzza a csengetyüt, hallja, hogy benn a szobában több hang is így kiált fel: „Hála Istennek! Jönnék már!” Az ajtó azonnal kinyílik, mire Rudi így szólítja meg az elősiető mamát: „Itt van Évike?”

De e kérdésre csak egy ijedt kiáltás a felelet. Később aztán így szólal meg a mama: „Az Istenért, hát hol van Éva? Nincs veled?” kérdi, mialatt arcát halálsápadtság borítja el. Férje, ki e közben szintén elősietett, csak nehezen bírja feltartani, hogy össze ne essék. A szegény mama szemrehányó, szomorú tekintete rosszabbul esik Rudinak, mint bármely büntetés.

Szegény fiú zavartan rebegi el a mentséget, miközben már mindenki ott áll az előszobában, kérdezősködve, sirva, jajgatva: „Ne félj, én azonnal megkeresem Évát s hiszem, hogy semmi baja sem történt.” Ezalatt Éva nagyobb nővérei elhatározzák, hogy elmennek Lilihez, a mama pedig arra kéri a nagyapát, kísérmé őt haza, mert hátha Évát meg hazaviszik azalatt.

Rudi kétségbeesetten rohan le atyja után a lépcsőn s könyörögve fogja meg ennek kezét, de atyja ellöki a feléje nyújtott kezét s így szól hidegen és szigorúan: „Kérd Istent, hogy bocsássa meg könnyelműségedet!”

Az atya először is a folyóhoz megy, hol remegő hangon kérdezi meg egy őrtől, nem látott-e egy ilyen és ilyen szánt, melyben egy kis leányka ült. De mit hall?

„A szán egy ideig itt állott”, felel az őr, „de nem volt, a ki tolja, s így aztán néhány vig fiú állt neki s azok kezdték el tologatni. De később oly meggondolatlanul huzták ide-oda, hogy a könnyű szánkó felborult s a szegény gyermek ekkor látszólag nagyon megsérült, mert feje vérzeni kezdett. Véletlenül épen erre ment egy úr, ki magát orvosnak mondta s ez a kis sebesültet kocsira téve, saját lakására vitte.” „Ki ez az ur? Hol lakik!” kérdé az atya gyorsan.

„Nem tudom, de egy másik őr, ki akkor szintén itt volt, felírta az orvos lakását. Mihelyt társamat megtalálom, azonnal megkérdezem tőle a címet. De persze, ebbe néhány óra is beletelik.”

Néhány óra! Hát addig tűrje e kínzó bizonytalanságot? A szegény atya egészen megtörve érkezett lakására, hogy itt nejjének lehetőleg kiméletesen tudtára adja a szomorú hirt. Rudi zokogva ment atyja után.

Most oly szomorú perczek következtek, melyekhez hasonlót Rudi sohasem élt át eddig. Rokonai mind összegyűltek, testvérei pedig már hazatértek volt Lilitől, még pedig azon hirrel, hogy Lilinek bizonyos órára haza kellvén mennie, nem sokáig várhatott Rudira, s mikor ez nem jött, akkor ott hagyta a szánt azon a helyen, a hova megbeszélésük szerint a fiúnak is vissza kellett volna térnie.

Képzeltetni, mily keserű szemrehányásokkal kezdték Rudit most újból ostromolni! Elannyira, hogy végre egész megváltás volt a szegény fiúra nézve, mikor egyszerre csak megszólalt a csengetyű. Néhány pillanat múlva így szólalt meg az előszobában egy tiszta hang:

„Nem lakik itt egy fiú, ki ma délután egy kis leányt vitt szánkázni a folyóra?” Rudi azonnal megismerte e hangot s gyors léptekkel ment ki az előszobába. Csakugyan nem csalódott; az a fiú állt ott, kivel ma délután oly elkeseredett harczot folytattak a jégen. De ugyan mit akaratott? S épen ez órában? Talán hirt hozott róla? Néhány percz múlva az egész család körülállta az idegen fiút, mire ez így szólalt meg komolyan:

„Nem Rudi az, a ki hibás a dologban, hanem én. Én csalogattam addig, míg végre csakugyan utánam jött. De hála Istennek, valami nagyobb baj még sem történt. Atyám tiszteletét küldi; ő az új orvos, ki néhány nappal ezelőtt érkezett a városba. Láttam, mikor a folyó partján a szerencsétlenség történt s azért vitette a leánykát a mi lakásunkra. De azt mondja, hogy a homlokán lévő seb nagyon csekély. A kis leány csakhamar felocsudott ájulásából, aztán pedig szép csendesen elaludt, úgy hogy holnap reggelre talán már egészen meg is gyógyul!”

„Hála legyen érte Istennek!” mondák most mindnyájan, mialatt a szegény anya zokogva borult férje vállára; annyira megrendítette előbb a sok izgalom, most pedig a váratlan öröm hire.

„Ugy-e elvezetsz bennünket atyádhoz?” kérdé Évike atyja a fiútól. „Mi is elmegyünk!” mondák a leányok s Rudi is sirva kérte atyját, hadd mehessen ő is. Csakhogy az atyja e kérést nem igen látszott figyelembe venni, mert míg leányaihoz így szólt nyájasan: „Jó, eljöhettek, csak azt várjátok meg, míg mi visszatérünk”, addig Rudinak nem is felelt. Mikor azonban a

fiú fejére tette sapkáját, hogy szülőivel menjen, akkor szigorú tekintettel fordult hozzá s így szólt: „Hogy jöhetnél velem te? Nem fiam, neked semmi keresni valód sincs Évike mellett.” E szókkal elhárította útjából a fiút s neje után sietett, ki eddig már lenn volt a kapu alatt.

Mikor Rudi egyedül maradt, nem tudta fájdalmát tovább leküzdeni s keserves zokogásba tört ki, ráborulva az elhagyott, sötét folyosó vasrácsára.

Néhány percz mulva azonban valaki szeretettel ölelte át a fiú nyakát s egy hang így szólalt meg nyájasan, de komolyan: „Ne sirj, Rudi! Visszajöttem, mert meg akartalak vigasztalni. Ne félj, szüleid meg fognak neked bocsátani, mert én addig könyörgök nekik, míg csak ezt nem teszik. Tudom, hogy tulajdonkép én vagyok a bűnös, nem te s ezt nem is fogom elhallgatni. Meglásd, még jó barátok leszünk. Hanem én tudok ám valamit!” tette hozzá mosolyogva s mikor látta, hogy Rudi még mindig szomorú, így folytatá: „Hallgass ide! De el ne mondd senkinek! Ugy-e hallottatok ti már atyámról, ki egyike a leghirnevesebb orvosoknak? Lásd, már száz meg száz bénát és nyomorékot gyógyított meg, úgy hogy azok most mind egészen egészségesek. Még csak egy hete lakunk itt, de én azt mondom neked, valódi szerencse, hogy atyám ily hamar meglátta kis hugodat! Mindjárt látta, mi baja s én is hallottam, úgy bizony, én is hallottam mikor azt mondta: „Ígérem neked, kedves kis leányom, hogy e g é s z e n meggyógyítlak!” De most Isten veled, Rudi, sietnem kell hogy megmutathassam atyádnak, merre lakunk.”

Azon remény, melyet a fiú Rudi szívében felébresztett, csakugyan beteljesült.

Évike azóta együtt ugrál és szaladgál testvéreivel; mindennap eljár az iskolába s vígan labdázik a többi leánykákkal. A hírneves orvos csakugyan megtartotta szavát s addig el sem bocsátotta hazulról, míg a maga lábán nem tudott hazamenni. Azon nehéz, csaknem csodás műtét, melyet rajta végrehajtott, egészen visszaadta a leányka lábának hajlékonyságát és erejét. De nincs is a világon ember, ki iránt Évike szülői hálásabbak lennének, mint a nagytudományú orvos iránt.

Természetesen, ezalatt Rudinak is megbocsátott mindenki Ez nem történt ugyan meg azonnal, de a fiú új barátja oly szépen, oly szívrehatóan kért Rudi számára bocsánatot s azonkívül Rudi is annyira megkomolyodott s oly bűnbánólag viselte magát, hogy a szülők végre csakugyan kiengesztelődtek s mikor Évike már csakugyan gyógyuló félben volt, akkor Rudit is újból a régi szeretettel zárták szívékre.

Ez esemény hatása Rudira nézve nem volt mulandó. Most már azóta tizenötéves és igen derék, okos, kötelességérző ifjú. Remélhető, hogy e szép tulajdonságokat később is meg fogja őrizni, mert időközben elhatározta, hogy ő is arra a szép pályára lép, melyen a tudós orvos annyi jót tett a szenvedőkkel. Már pedig hogy e pályán csak az haladhat, kit a legnagyobb lelkiismeretesség és kötelességérzet vezérel, azt Rudi kis huga jóltevőjének példájából csakugyan megtanulta.